

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**ČRPANJE SREDSTEV IZ EVROPSKEGA
KOHEZIJSKEGA SKLADA**

Ljubljana, junij 2008

DARJA ŠKULJ

IZJAVA

Študentka Darja Škulj izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Andreja Kumarja, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 3. 6. 2008

Podpis:

KAZALO

UVOD.....	1
1 KOHEZIJSKI SKLAD V OKVIRU EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE 2007–2013...3	
1.1 KOHEZIJSKI SKLAD IN URESNIČEVANJE CILJA KONVERGENCE.....	6
1.1.1 REGIJE UPRAVIČENKE ZA SREDSTVA IZ CILJA KONVERGENCE.....	8
1.1.2 DODELITEV SREDSTEV NA OSNOVI CILJA KONVERGENCE	9
1.2 FINANČNA PERSPEKTIVA 2007– 2013 V PRIMERJAVI Z 2000–2006.....	11
2 KOHEZIJSKI SKLAD (Cohesion Fund, KS).....	12
2.1 OSNOVNI PODATKI O KOHEZIJSKEM SKLADU	13
2.1.1 KDO JE UPRAVIČEN DO PREJEMANJA SREDSTEV	14
2.1.2 KAKŠNI PROJEKTI SO UPRAVIČENI DO ODOBRITEVE SREDSTEV	15
2.1.3 NAČELA FINANCIRANJA PROJEKTOV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA	16
2.1.4 UDELEŽENCI, VKLJUČENI V IZVAJANJE POSTOPKOV PRI PORABI SREDSTEV KOHEZIJSKEGA SKLADA	18
2.2 RAZLIKA MED STRUKTURNIMI SKLADI IN KOHEZIJSKIM SKLADOM	20
2.3 PRIPRAVA IN POSTOPEK IZVEDBE PROJEKTOV ZA PRIDOBITEV SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA.....	21
2.3.1 IDENTIFIKACIJA PROJEKTA	21
2.3.2 POTRDITEV PROJEKTOV	22
2.3.3 POSTOPEK JAVNEGA NAROČANJA	22
2.3.4 IZVAJANJE, NADZOR IN POROČANJE PROJEKTOV	23
2.3.5 VREDNOTENJE PROJEKTOV	25
2.3.6 FINANCIRANJE PROJEKTOV.....	25
2.4 DOKUMENTI, KI UREJAJO DELOVANJE KOHEZIJSKEGA SKLADA.....	27
2.4.1 ZAKONODAJA EVROPSKE UNIJE	27
2.4.2 PROGRAMSKI IN DRUGI DOKUMENTI REPUBLIKE SLOVENIJE.....	29
2.4.2.1 Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) 2007–2013	30
2.4.2.2 Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007– 2013 (OP ROPI).....	31
2.4.2.2.1 Prednostno področje – promet.....	31
2.4.2.2.2 Prednostno področje – okolje	32
2.4.2.2.3 Prednostno področje – tehnična pomoč.....	34
2.5 ANALIZA ČRPANJA SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA.....	35
SKLEP.....	39
LITERATURA IN VIRI.....	41

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Cilji kohezijske politike EU za 2007–2013</i>	7
<i>Tabela 2: Primerjava regij glede doseganja cilja konvergence</i>	9
<i>Tabela 5: Finančna struktura razvojnih prioritet OP ROPI 2007–2013</i>	35

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Klasifikacija Slovenije na nivoju NUTS 3 regij</i>	3
<i>Slika 2: Grafični prikaz dodelitve sredstev ciljem kohezijske politike</i>	10
<i>Slika 3: Institucionalna shema izvajanja Kohezijskega sklada</i>	18

KAZALO PRILOG

<i>Slika 1: Regije cilja konvergence na ravni EU</i>	1
<i>Slika 2: Regije upravičenke do sredstev Kohezijskega sklada</i>	2
<i>Slika 3: Zahtevek za vmesno/ končno plačilo</i>	3
<i>Slika 4: Potrdilo in poročilo o izdatkih ter zahtevke za plačilo</i>	4
<i>Slika 5: Izjava o zaključku projekta</i>	5
<i>Slika 6: Implementacija okoljskih projektov Kohezijskega sklada</i>	6

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

BDP	bruto domači proizvod
DRP	Državni razvojni program
EIB	Evropska investicijska banka
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
KS	Kohezijski sklad
NFP	nova finančna perspektiva
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir
NUTS	Skupna evropska statistična klasifikacija teritorialnih enot
OP ROPI	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SVLR	Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

UVOD

Eden od glavnih ciljev Evropske unije (angl. *European union*, v nadaljevanju EU), kot ga opredeljuje drugi člen Prečiščene različice Pogodbe o Evropski uniji (2006, str. 11), je »spodbujati gospodarski in socialni razvoj ter visoko stopnjo zaposlenosti in doseči uravnotežen in trajnosten razvoj, zlasti z oblikovanjem območja brez notranjih meja, s krepitvijo ekonomske in socialne kohezije.«

Socialna kohezija pomeni sposobnost družbe, da zagotavlja blaginjo vsem svojim članom in zmanjšuje razlike. Pomeni boj proti socialni izključenosti in revščini ter ustvarjanje solidarnosti v družbi in naj bi bila prej ideal, h kateremu se stremi, kakor pa cilj, ki bi ga bilo mogoče v celoti doseči (Revidirana strategija socialne kohezije, 2008, str. 1). **Ekonomska kohezija** pa je opredeljena kot približevanje bruto domačega proizvoda na prebivalca v regijah članic, približevanje v zaposlenosti in produktivnosti med regijami ter zmanjševanje razlik na področju dohodkov (Novo partnerstvo za kohezijo, 2004, str. 2–3).

Za zagotavljanje kohezije, tako ekonomske kot socialne, skrbi evropska kohezijska politika. Izraz **kohezijska politika** se je uveljavil s Pogodbo o ustanovitvi Evropske Gospodarske Skupnosti že leta 1957, v kateri države podpisnice izrazijo željo »okrepiti enotnost svojih gospodarstev in zagotoviti njihov usklajeni razvoj ob zmanjševanju sedanjih razlik med posameznimi regijami in zaostalosti regij z omejenimi možnostmi« (Rimski pogodbi, 2002, str. 4). Izraza ekonomska in socialna kohezija pa sta potem prvič uporabljena leta 1986 v Enotnem evropskem aktu, ki Pogodbi o ustanovitvi Evropske Gospodarske Skupnosti doda člen z naslovom Ekonomska in socialna kohezija (Enotni evropski akt, 1986, str. 11).

V povezavi s kohezijsko politiko EU se pogosto uporabljata tudi izraza strukturna in regionalna politika. **Strukturna politika** se nanaša na tiste ukrepe ekonomskih politik, katerih cilj je spreminjanje strukture gospodarstva z namenom doseganja mikro- in makroekonomskih ciljev. Cilj te politike je ekonomska in socialna kohezija, lahko pa tudi npr. gospodarska rast, fleksibilnost trga delovne sile in inovativnost gospodarstva. **Regionalna politika** pa se nanaša na tiste ukrepe ekonomskih politik, ki se izvajajo na regionalni ravni. Ker se kohezijska politika danes izvaja pretežno na regionalni ravni, se je ta izraz tudi uveljavil, vsebinsko gledano pa je od vseh treh najmanj primeren, ker informacija o ravni izvajanja politike ne sporoča tudi ciljev in vrednot, ki jih ta politika zasleduje (Razlaga pojmov, 2008).

Odhodki za kohezijsko politiko EU (konvergenca, regionalna konkurenčnost in zaposlovanje, evropsko teritorialno sodelovanje) so v proračunu EU umeščeni v okvir prednostne naloge Trajnostna rast. V proračunu EU so ostale prioritete nove finančne perspektive 2007–2013 (v nadaljevanju NFP) Naravni viri, Svoboda, varnost in pravica, Državljanstvo, EU kot globalni partner, Uprava ter Nadomestila novim državam (Proračun EU za leto 2008). Največji delež proračuna za leto 2008 (t. j. 45 % celotne porabe EU) gre ukrepom za spodbujanje

gospodarske rasti in večje kohezije v EU-27, kar kaže na odločenost EU, da preusmeri sredstva v dosego splošne gospodarske blaginje (Splošni proračun Evropske unije za proračunsko leto 2008, str. 8).

Za izvajanje kohezijske politike v obdobju 2007–2013 skrbijo Programi skupnosti (Program za konkurenčnost in inovacije (CIP), Okvirni program za raziskave in razvoj, Program za vseživljenjsko učenje (LLL), Varnejši internet plus, Evropske e-storitve za upravo, podjetja in državljane (IDABC), Marco Polo II, Customs 2013, Fiscalis 2013, TEN-T, TEN-E in Galileo), novi instrumenti Jeremie, Jaspers in Jessica, strukturna sklada Evropski sklad za regionalni razvoj (angl. *European Regional Development Fund*, v nadaljevanju ESRR) Evropski socialni sklad (angl. *European Social Fund*, v nadaljevanju ESS) ter Kohezijski sklad (angl. *Cohesion Fund*, v nadaljevanju KS) (Shematski prikaz finančnih instrumentov EU 2007–2013, 2008).

Pred približno tremi leti so v Sloveniji začele krožiti novice o nepripravljenosti Slovenije na črpanje sredstev iz strukturnih in Kohezijskega sklada. Opozorila k hitrejšemu črpanju sredstev so prihajala tako s strani strokovnih krogov, od možnih prejemnikov sredstev kot tudi s strani predsednika vlade in države, saj po enem letu članstva Slovenija ni počrpala še nič dodeljenih sredstev (Mrak & Wostner, 2005, str. 7). Septembra 2007 so bile novinke ponovno zasute s številnimi opozorili, naj pospešijo s črpanjem sredstev EU. Po podatkih medijev naj bi Slovenija pri črpanju sredstev sicer prehitela vse novinke razen Malte, v okviru EU pa naj bi se uvrstila šele na konec (Mašanović, 2007). V istem času je bila na spletni strani Službe slovenske vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (v nadaljevanju SVLR) objavljena novica, v kateri so zagotavljali, da bodo v roku (2008 za strukturne sklade in 2010 za Kohezijski sklad) izvedeni vsi projekti in porabljen ves razpoložljiv denar (Opozorilo novinkam glede črpanja evropskih sredstev, Slovenija med boljšimi, 2008).

V svojem diplomskem delu sem tako želela raziskati problematiko črpanja sredstev konkretnega sklada, in sicer Kohezijskega, ki v javnosti večje pozornosti ni deležen. Zanj velja, da je poseben sklad in se ga pogosto le na kratko omenja ob strukturnih skladih. Namen diplomskega dela bo predstaviti način financiranja sredstev iz evropskega Kohezijskega sklada v skladu z določbami, ki veljajo za tekočo finančno perspektivo, analizirati črpanje njegovih sredstev na podlagi konkretnih podatkov ter podati mnenje o učinkovitosti črpanja.

Diplomsko delo je sestavljeno iz štirih delov. Uvodu sledi predstavitev kohezijske politike za tekoče finančno obdobje in vpetost Kohezijskega sklada v cilj konvergence kot enega od ciljev kohezijske politike v NFP. V tem poglavju so predstavljene tudi bistvene novosti Kohezijskega sklada v primerjavi s prejšnjim finančnim obdobjem. Tretje poglavje je v celoti namenjeno Kohezijskemu skladu, in sicer od splošnih podatkov, primerjave s strukturnimi skladi, postopkov priprave in izvedbe projektov, dokumentov, ki ga urejajo ter nenazadnje analize črpanja sredstev. V zadnjem, četrtem poglavju, je podan sklep, kjer so povzete bistvene ugotovitve diplomskega dela.

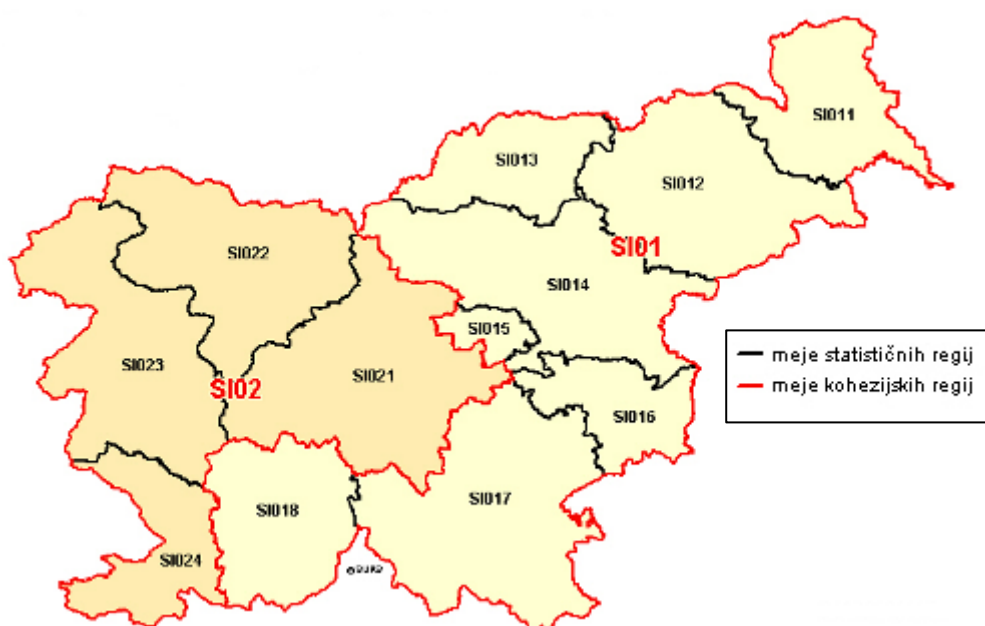
1 KOHEZIJSKI SKLAD V OKVIRU EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE 2007–2013

158. člen Prečiščene različice Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (2006, str. 118) pravi, da Skupnost »razvija in izvaja tiste svoje dejavnosti, ki vodijo h krepitvi njene ekonomske in socialne kohezije«, da bi »pospešila svoj vsesplošni skladni razvoj« in »si še posebno prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij ali otokov z najbolj omejenimi možnostmi, tudi podeželja.«

Pojem regije opredeljuje Eurostat (Statistični urad Evropskih skupnosti), ki je vzpostavil skupno evropsko statistično klasifikacijo teritorialnih enot (angl. *The Nomenclature of Territorial Units for Statistics*, v nadaljevanju NUTS), da bi zagotovil celovito in dosledno členitev teritorialnih enot za namene regionalnih statistik v EU (Introduction to the NUTS and the statistical regions of Europe, 2008). Kot navaja Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006, se na osnovi te klasifikacije določajo objektivna merila za določitev upravičenih regij in območij v okviru ciljev kohezijske politike.

Klasifikacija NUTS deli regije na normativne in analitične. **Normativne regije** izražajo politično voljo, njihova velikost pa je izražena s številom prebivalstva, ki je zmožno učinkovito in gospodarno reševati pomembna vprašanja, skladno z zgodovinskimi, kulturnimi in drugimi dejavniki. **Analitične oz. funkcionalne regije** na drugi strani pa povezujejo območja s skupnimi geografskimi (npr. enaka nadmorska višina, enak tip prsti) ali socialno-ekonomskimi značilnostmi (homogenost ali komplementarnost regionalnih ekonomij) (Basic principles of the NUTS, 2008).

Slika 1: Klasifikacija Slovenije na nivoju NUTS 3 regij



Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2008.

Glede na to da klasifikacija NUTS temelji na hierarhični členitvi, se ozemlja držav delijo na hierarhične ravni; na prvi ravni so enote ravni NUTS 1, ki se dalje členijo na enote ravni NUTS 2, na tretji ravni pa so enote ravni NUTS 3 (Basic principles of the NUTS, 2008). Členitev ozemlja Republike Slovenije na NUTS regije ureja Uredba komisije (ES) št. 105/2007, ki velja od 1. januarja 2008 dalje. V skladu s to uredbo Slovenija na prvi ravni (NUTS 1) nastopa kot celota, na drugi ravni (NUTS 2) se deli na dve kohezijski regiji: Vzhodno in Zahodno Slovenijo, na tretji ravni (NUTS 3) pa se njeno ozemlje členi na 12 statističnih regij, kot prikazuje zgornja Slika 1.

Povečanje EU na 25 držav članic v letu 2004 in v letu 2007 na 27 pomeni za kohezijsko politiko, ki je svoje delovanje upravičila v prizadevanjih za zmanjšanje neenakosti, največji dosednji izziv za ureditev konkurenčnosti in notranje kohezije EU (Solidarnost v korist vseh, 2007), saj so se EU pridružile relativno revne države in povečale razlike v ekonomski in socialni razvitosti. Ker kohezijska politika temelji na prerazporeditvi dohodka od bolj razvitih regij in držav k regijam in državam, ki so ekonomsko in socialno v slabšem položaju od povprečja EU, je postala **solidarnost** vrednota, ki je nujno potrebna za obstoj kohezijske politike (Vrednote, 2008). Po mnenju Mraka in Ranta (2004, str. 121) prav širitev EU predstavlja za načelo solidarnosti velik izziv, saj bodo nove članice upravičene do vedno večjega dela kohezijskih sredstev, medtem ko se bo pomoč v sedanjih članicah zmanjševala. Da bi se EU tudi v bodoče skladno razvijala in zmanjševala razlike med regijami in državami, se bo moralo načelo solidarnosti po njunem mnenju nujno ohraniti.

Tudi M. Barnier se v Tretjem poročilu o gospodarski in socialni koheziji (2004, str. iii) strinja, da morajo biti prihodnja prizadevanja EU usmerjena v ponujanje pomoči najrevnejšim delom EU, da dohitijo razvitejše regije. Po njegovem mnenju v prihodnosti Evropejce čaka mnogo izzivov, povezanih predvsem s povečevanjem socialnih in gospodarskih neskladij, pospešitvijo gospodarskih sprememb zaradi večje konkurenčnosti, ki jo prinaša globalizacija, s propadanjem mestnih okolij, trajnimi naravnimi pomanjkljivostmi, ki pestijo nekatere dele EU, z učinki nove tehnološke revolucije ter z razvojem na znanju temelječega gospodarstva. Kot pravi, se tem globalnim izzivom pridružuje tudi problematika staranja prebivalstva in učinki priseljevanja ljudi iz drugih držav v EU.

Za uspešno spopadanje s temi gospodarskimi in političnimi izzivi je Evropska komisija predlagala novo kohezijsko politiko za obdobje 2007–2013, imenovano nova finančna perspektiva, ki bo vsem državam članicam in regijam omogočila, da stremijo k trajnostni rasti in večji konkurenčnosti gospodarstva. Kot pravita Mrak in Rant (2004, str. 117), bo NFP resna preizkušnja za nove članice pri sooblikovanju skupnih ciljev EU, hkrati pa velik izziv za stare zaradi posledic širitve, problemov z gospodarsko rastjo ter z vzdrževanjem zdravih javnih financ.

Finančna perspektiva 2007–2013, naslednica finančne perspektive 2000–2006 (za Slovenijo 2004–2006), predstavlja priložnost tudi za slovenska podjetja in institucije. Strategija

regionalnega razvoja Slovenije (2001, str. 5) kot temeljnega strateškega dokumenta slovenske regionalne politike pravi, da so vizija regionalnega razvoja v Sloveniji »uravnoteženi gospodarski, socialni, zdravstveni, kulturni, prostorski in okoljski vidiki razvoja v vseh slovenskih regijah, kar bo zagotovilo visoko življenjsko raven in kakovost zdravja ter bivalnega okolja vseh prebivalcev Slovenije«. Filipič, Štern in Verhovnik (2006) navajajo sledeče cilje kohezijske politike v Sloveniji:

- * zaustaviti povečevanje razlik v gospodarski razvitosti in pri življenjskih možnostih med regijami, s poudarkom na celostnem razvoju mest,
- * zagotoviti trajnostni razvoj vseh slovenskih regij,
- * preprečiti nastajanje novih območij z večjimi razvojnimi problemi,
- * ohranjaniti minimalno priseljenost na celotnem ozemlju Republike Slovenije,
- * izboljšati relativni položaj slovenskih regij (merjeno z BDP) v primerjavi z obmejnimi regijami v Avstriji in Italiji in
- * zmanjšati razlike v zdravju med regijami.

Kot že omenjeno je v NFP velik del sredstev namenjen koheziji za rast in zaposlovanje. Ta sredstva so namenjena razvojnim projektom držav članic EU in ne nadomeščajo sredstev države, temveč predstavljajo dodaten denar, ki ga država oz. regija nameni za svoj razvoj. To posledično vodi v razvoj regij oz. držav, ki so ekonomsko in socialno v slabšem položaju od povprečja EU, s tem pa se uresničuje cilj EU – zmanjševanje razlik znotraj EU (Strukturni skladi, 2008). Za doseg te ciljev je Evropska komisija vzpostavila sklade kot obliko nepovratne pomoči Evropske unije, s pomočjo katerih se za možne prejemnike sredstev odpira dodaten vir sofinanciranja projektov. Kohezijskemu skladu bo večji del pozornosti namenjen v nadaljevanju diplomskega dela, evropska solidarnost pa se bo poleg tega sklada izražala tudi skozi dva strukturna, in sicer skozi Evropski sklad za regionalni razvoj ter Evropski socialni sklad.

Evropski sklad za regionalni razvoj je bil ustanovljen leta 1975 in predstavlja finančni instrument evropske kohezijske politike za obdobje 2007–2013. Ker se črpanje sredstev strukturnih skladov izvaja po principu deljene odgovornosti med Evropsko komisijo in organi držav članic, je Slovenija za obdobje 2007–2013 pripravila operativne programe. Za Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (v nadaljevanju OP ROPI) se ESRR uporablja za namene cilja konvergence. Poleg tega predstavlja ESRR tudi finančni instrument cilja evropskega teritorialnega sodelovanja (Evropski sklad za regionalni razvoj, 2008). Pravica do črpanja sredstev iz ESRR za Slovenijo pomeni instrument za spodbujanje gospodarske rasti in zaposlenosti.

Glavni cilj ESRR je spodbujanje javnih in zasebnih naložb za zmanjševanje regionalnih neskladij v EU, in sicer (Vrste strukturnih skladov, 2008):

- * s pomočjo podjetjem, še posebej malim in srednjim, pri ustvarjanju trajnih delovnih mest,
- * z izgradnjo infrastrukture za raziskave, inovacije, telekomunikacije, okolje, energijo in transport,
- * s finančnimi instrumenti za podporo regionalnemu in lokalnemu razvoju in za pospeševanje sodelovanja med mesti in regijami ter
- * s tehnično pomočjo.

Z vstopom v EU si je tudi Slovenija zagotovila pravico do črpanja sredstev iz ESRR, kar za državo pomeni nov instrument za spodbujanje gospodarske rasti in zaposlenosti, za podjetja in druge možne prejemnike pa dodaten vir sofinanciranja projektov (ESRR – Evropski sklad za regionalni razvoj, 2007).

Evropski socialni sklad je najstarejši med strukturnimi skladi, saj je bil ustanovljen z Rimsko pogodbo leta 1957, in sicer z namenom zmanjševanja razlik v bogastvu in življenjskih standardih v državah članicah EU in regijah ter z namenom spodbujanja gospodarske in socialne kohezije (Evropski socialni sklad, 2008).

Glavni cilj ESS je izboljšati možnosti zaposlovanja v EU, in sicer (Vrste strukturnih skladov, 2008):

- * z vseživljenjskim učenjem in ustanavljanjem ter širitvijo inovativnih delovnih mest,
- * z izboljšanjem dostopa do zaposlitve in udeležbe na trgu dela,
- * s krepitvijo socialne vključenosti z bojem proti diskriminaciji oz. lažjim dostopom do trga dela prikrajšanim osebam ter
- * s krepitvijo človeškega kapitala z reformami izobraževalnih sistemov in s povezovanjem izobraževalnih institucij s podjetji.

Z vstopom Slovenije v EU je ESS postal sestavni del rednih dejavnosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. Zagotavlja dodatna evropska sredstva, ki omogočajo, da se v Sloveniji v programe zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja vključi več brezposelnih oseb (ESS – Evropski socialni sklad, 2007).

1.1 KOHEZIJSKI SKLAD IN URESNIČEVANJE CILJA KONVERGENCE

Evropski voditelji so na vrhu 15. in 16. decembra 2005 podprli predlog Evropske komisije o treh ciljnih evropske kohezijske politike 2007–2013, in sicer (Zgodovina pogajanj, 2008):

- * cilj **konvergence**,
- * cilj **regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja** ter
- * cilj **evropskega teritorialnega sodelovanja**.

Ker so se gospodarska, socialna in teritorialna neskladja na nacionalni in regionalni ravni v razširjeni EU povečala, je to vodilo v potrebo po okrepljeni ukrepih za večjo konvergenco, konkurenčnost in zaposlovanje, povečanje števila kopenskih in morskih meja ter ozemlja Skupnosti pa v potrebo po večji dodani vrednosti čezmejnega, transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja v EU (Uredba sveta (ES) št. 1083/2006).

Pojem ekonomske konvergenca predstavlja zблиževanje ekonomskih spremenljivk med določenimi državami ali regijami. **Nominalna konvergenca** predstavlja zmanjševanje razlik v makroekonomskih parametrih, kot so inflacija, obrestne mere, proračunski primanjkljaj in gibanje deviznega tečaja ter je v EU določena z Maastrichtskimi kriteriji. **Realna konvergenca** označuje poenotenje gospodarskih in socialnih razmer med izbranimi državami ali regijami, kar lahko spremljamo s spremenljivkama brezposelnost in življenjski standard (Hrovat, 2005, str. 1).

Ker je v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 cilj konvergenca usmerjen v pospeševanje približevanja »najmanj razvitih držav članic in regij z izboljšanjem pogojev za rast in zaposlovanje s pomočjo povečevanja in izboljšanja kakovosti naložb v fizični in človeški kapital, razvoja inovacij in družbe znanja, prilagodljivosti na gospodarske in socialne spremembe, varovanja in izboljšanja okolja ter upravne učinkovitosti«, bo v nadaljevanju diplomskega dela pod konvergenca mišljena realna konvergenca.

Kot prikazuje spodnja tabela, bo v tekočem finančnem obdobju vsak od v prejšnjem poglavju omenjenih skladov na ustrezen način prispeval k doseganju treh ciljev kohezijske politike za obdobje 2007–2013. Kohezijski sklad bo prispeval k cilju konvergenca skupaj z obema strukturnima skladoma.

Tabela 1: Cilji kohezijske politike EU za obdobje 2007–2013

KOHEZIJSKI CILJI	STRUKTURNI SKLADI IN INSTRUMENTI		
	ESRR	ESS	KS
Konvergenca	ESRR	ESS	KS
Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje	ESRR	ESS	
Evropsko teritorialno sodelovanje	ESRR		
aktivnosti	infrastruktura, inovacije, investicije	dodatno izobraževanje, zaposlovanje, pomoči ...	transportna infrastruktura, okolje, obnovljiva energija
države	vse države članice in regije		države članice z BNP/preb. ≤ 90 %

Vir: Predstavitev evropskih skladov, 2008.

1.1.1 REGIJE UPRAVIČENKE ZA SREDSTVA IZ CILJA KONVERGENCE

Regije cilja konvergence ureja Council Regulation (EC) št. 1083/2006, po kateri cilj zajema:

- * **regije, ki zaostajajo v razvoju** – sem spadajo regije, ki ustrezajo ravni NUTS 2, katerih bruto domači proizvod (angl. *gross domestic product*, v nadaljevanju BDP) na prebivalca, izmerjen v paritetah kupne moči in izračunan na podlagi podatkov Skupnosti za obdobje 2000–2002, je nižji od 75 % povprečja BDP EU-25 za enako referenčno obdobje,
- * **regije, ki jih je prizadel statistični učinek** – to so regije ravni NUTS 2, ki bi bile, če bi prag upravičenosti ostal pri 75 % povprečja BDP EU-15, upravičene do statusa iz cilja konvergence, vendar pa zaradi tega, ker bo njihova nominalna raven BDP na prebivalca preseгла 75 % povprečja BDP EU-25, niso. Po širitvi EU so te regije upravičene do visoke prehodne pomoči, da bi zaključile postopek konvergence. Pomoč se bo končala leta 2013 in ji ne bo sledilo novo prehodno obdobje,
- * **kohezijske države** – sem spadajo države članice, ki so zajete v cilju konvergence in katerih bruto nacionalni prihodek (angl. *gross national income*, v nadaljevanju BNP) na prebivalca je nižji od 90 % povprečja Skupnosti. Te države bodo upravičene do sredstev Kohezijskega sklada in
- * **države članice s prehodno pomočjo iz Kohezijskega sklada** – sem spadajo države članice, ki so bile v letu 2006 upravičene do sredstev iz Kohezijskega sklada in ki bi do njih ostale upravičene še naprej, če bi prag upravičenosti ostal pri 90 % povprečja BNP EU-15, vendar pa do tega niso upravičene, ker bo njihov nominalni BNP na prebivalca presegel 90 % povprečja BNP EU-25. Prehodne pomoči iz Kohezijskega sklada je deležna Španija.

Cilj konvergence tako združuje **regije**, sprejemljive za financiranje na regionalni ravni (BDP manj kot 75 % povprečja Skupnosti) in **države članice**, sprejemljive za financiranje iz sredstev Kohezijskega sklada na nacionalni ravni (BNP nižji od 90 % evropskega povprečja) (Cohesion policy 2007–13, 2007, str. 13).

V EU-27 ta cilj v 17 državah članicah zadeva 84 regij s 154 milijoni prebivalcev, v katerih je BDP na prebivalca manjši od 75 % povprečja Skupnosti ter 16 regij s 16,4 milijoni prebivalcev z BDP rahlo nad pragom zaradi statističnega učinka širitve EU, za katere pa se pomoč postopno ukinja (Wostner, 2008, str. 3).

Spodnja tabela prikazuje primerjavo med regijami cilja konvergence prejšnjega obdobja (2000–2006) in tekočega (2007–2013). Regije, ki so upravičene do sredstev iz cilja konvergence v obdobju 2007–2013, so prikazane pod Sliko 1 v Prilogah. Med njimi je tudi celotna Slovenija.

Tabela 2: Primerjava regij glede doseganja cilja konvergence

REGIJE CILJA KONVERGENCA			
	2000–2006	2007–2013	
CILJ 1	NUTS 2 regije, katerih BDP na prebivalca je manjši od 75 % povprečja EU-25 (v obdobju 2000–02). Prehodna (<i>phasing-out</i>) pomoč regijam, ki so prejemale pomoč v okviru programov Cilja 1 med letoma 1994 in 1999, v obdobju 2000-06 pa ne izpolnjujejo več kriterijev za uvrstitev med regije tega Cilja (regije, ki so v tekočem obdobju prestopile mejo 75 %).	ni sprememb Prehodna pomoč do leta 2013 za regije, ki bi bile upravičene do sredstev iz cilja konvergenca, če bi bila zgornja meja še vedno v višini 75 % povprečja BDP EU-15 in ne EU-25.	KONVERGENCA
	KOHEZIJSKI SKLAD	Države članice, katerih BNP/preb. je pod 90 % povprečja EU.	

Vir: Cohesion Policy 2007–13, 2007, str. 13.

Kot pravi Wostner (2007, str. 9), ima cilj konvergence od vseh treh ciljev najmočnejšo teoretično podlago, predstavlja prednostno nalogo skladov, med državami članicami uživa največ podpore in je še posebej pomemben v novih državah članicah, kjer so neenakosti v razvoju tako velike kot še nikoli poprej v EU.

1.1.2 DODELITEV SREDSTEV NA OSNOVI CILJA KONVERGENCE

Razpoložljiva sredstva za prevzem obveznosti skladov za obdobje 2007-2013 deli 18. člen Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006. V skladu s to uredbo kohezijska sredstva za celotno EU znašajo 308 milijard EUR (v cenah 2004), kar prikazuje Tabela 3. Ker je razdelitev proračunskih sredstev med cilje takšna, da zaradi večjih neskladij v razširjeni EU zagotovi znatno koncentracijo na regije iz cilja konvergence, je v NFP samo temu cilju na ravni EU dodeljenih okrog 82 % vseh sredstev (251 milijarde EUR), kar prikazuje Tabela 4.

Odločba Komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za konvergenčni cilj za obdobje 2007–2013 Sloveniji dodeljuje 2,40 milijarde EUR za cilj konvergence in 1,235 milijarde EUR za Kohezijski sklad. Odločba komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za cilj evropskega teritorialnega sodelovanja za obdobje 2007–2013 pa še 92,48 milijonov EUR za cilj evropskega teritorialnega sodelovanja.

V okviru nove finančne perspektive bo tako Sloveniji za strukturne in Kohezijski sklad namenjenih 3,729 milijarde EUR v cenah 2004 (Slika 2), k čemur je potrebno prišteti še nacionalna sredstva, ki jih bo Slovenija po potrebi dopolnjevala s sredstvi mednarodnih finančnih institucij, še posebej EIB.

Tabela 3: Cilji kohezijske politike

CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE 2007- 2013	v odstotkih	v mrd EUR (cene 2004)
konvergenca	81,54	251,163
regionalna konkurenčnost in zaposlovanje	15,95	49,128
evropsko teritorialno sodelovanje	2,52	7,750
Skupaj	100	308,041

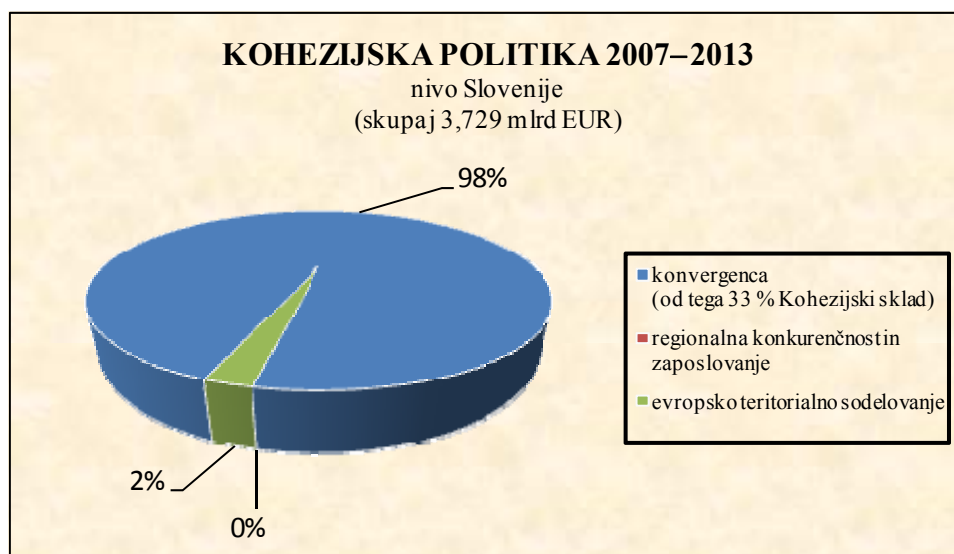
Vir: Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006.

Tabela 4: Dodelitev sredstev na osnovi cilja konvergenca

CILJ KONVERGENCE 2007- 2013	v odstotkih	v mrd EUR (cene 2004)
najmanj razvite regije	70,51	177,083
statistično prizadete regije	4,99	12,521
države, upravičene do sredstev KS	23,22	58,308
države članice s prehodno pomočjo iz KS	1,29	3,25
Skupaj	100	251,163

Vir: Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006.

Slika 2: Grafični prikaz dodelitve sredstev ciljem kohezijske politike



Vir: Odločba Komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za konvergenčni cilj za obdobje 2007-2013, 2006; Odločba komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za cilj evropskega teritorialnega sodelovanja za obdobje 2007-2013, 2006.

1.2 FINANČNA PERSPEKTIVA 2007–2013 V PRIMERJAVI Z 2000–2006

Evropska komisija je v Tretjem poročilu o gospodarski in socialni koheziji (2004, str. XXXV) predvidela združitev dejavnosti Kohezijskega in strukturnih skladov. Kohezijski sklad tako ne deluje več izven ciljev kohezijske politike, temveč skupaj z ESS in ESRR, kar je poglobljena novost tekoče finančne perspektive. Kohezijski sklad in Evropski sklad za regionalni razvoj imata naslednja skupna izhodišča:

- * skupaj lahko financirata programe, vezane na okolje in infrastrukturo. V nacionalnih programih opredeljena pomoč KS pa bo ločena od prioritet ESRR (Walsh, 2004, str. 6). To pomeni, da vsak od skladov uresničuje svoje prioritete, opredeljene v operativnem programu. V Sloveniji tako ESRR kot Kohezijski sklad financirata projekte v okviru OP ROPI, vendar zasledujeta druge prioritete: ESRR prometno infrastrukturo, KS pa železniško infrastrukturo, ravnanje s komunalnimi odpadki, varstvo okolja, trajnostno rabo energije in tehnično pomoč,
- * za ESRR in ESS posebej velja pravilo en program je enako en sklad (posamezen operativni program se lahko financira le iz enega sklada, posamezen sklad lahko financira vsebine drugega sklada do največ 10 % posamezne prioritete) (Načela delovanja strukturnih skladov, 2008). ESS uresničuje prioritete v okviru Operativnega programa razvoja človeške infrastrukture, ESRR pa v okviru Operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013,
- * za ocenjevanje in nadzor operativnih programov, ki jih sofinancirata ESRR in KS bodo uporabljeni skupni sistemi (merila za izbiro, kazalci, nadzorni odbori) (Walsh, 2004, str. 6),
- * merila za pridobitev pomoči iz ESRR in KS (ter tudi ESS) so določena v okviru Uredbe sveta (ES) št. 1083/2006, posebne omejitve pa so določene v zakonodaji posameznega sklada (Walsh, 2004, str. 6),
- * merila za upravljanje in nadzor finančnih sredstev ESRR in KS so poenotena (npr. samo ena obveza na sklad letno) (Walsh, 2004, str. 6),
- * za pospešitev uporabe sredstev KS bodo uvedeni finančni ukrepi in finančna disciplina strukturnih skladov: letne obveze programa opredeljene v odločbah ter samodejno prenehanje obveznosti – v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 lahko Komisija razveljavi sredstva, ki niso bila uporabljena za plačilo vnaprejšnjega financiranja oz. vmesnih plačil, ali če ni bil poslan zahtevek za plačilo do konca naslednjega leta (po letu proračunske obveznosti po programu),
- * z namenom izboljšanja dopolnjevanja in poenostavitve izvajanja ESRR in KS se programi pomoči v primeru operativnih programov za promet in okolje oblikujejo skupaj in imajo nacionalno geografsko pokritost (Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006).

V finančni perspektivi 2007–2013 je glede na prejšnje finančno obdobje tudi nekaj drugih ključnih sprememb v delovanju Kohezijskega sklada, ki naj bi pripomogle k poenostavljenemu črpanju sredstev in k preglednejšemu delovanju.

Ena od poglobitvenih novosti Kohezijskega sklada je preusmeritev s financiranja po projektu na financiranje po programu oz. t. i. **programski pristop**. V prejšnjem obdobju je programiranje namreč veljalo le za strukturne sklade, sedaj pa Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 določa skupna pravila. Programiranje, ki se zaradi potrebe po poenostavitvi in decentralizaciji izvaja le na ravni operativnih programov in prednostnih osi, napoveduje novo ravnotežje v odnosih med državami upravičenkami in Komisijo na področju izvajanja ukrepov KS. Države članice v okviru svojih nacionalnih programov po lastni presoji izbirajo projekte za dodelitev pomoči KS, hkrati morajo upoštevati njegove področne cilje in nekatere predpise o upravičenosti izdatkov. S tem se število projektov, ki potrebujejo odobritev Komisije precej zmanjša (Walsh, 2004, str. 6).

Sprejetje skupnih programskih predpisov vodi v medsebojno usklajenost skladov in njihovo usklajenost z drugimi obstoječimi finančnimi instrumenti, z EIB ter Evropskim investicijskim skladom, v poenostavitve postopkov vodenja ukrepov ESRR in KS, zmanjšanje birokracije, večjo odgovornost organov vodenja na področju izbire, ocenjevanja, analize, dodelitve pomoči, spremljanja, nadzora in hitrosti izvajanja ukrepov, s čimer se bo mogoče izogniti izgubi pomoči (Walsh, 2004, str. 7).

Novost je tudi, da v okviru večletnih investicijskih programov ne bo več potrebna posamična odobritev projektov na ravni Komisije, ampak bo njihovo vodenje decentralizirano. Evropska komisija bo v novi finančni perspektivi potrjevala le t. i. velike projekte., projekti pod to vrednostjo pa se bodo potrjevali na organu upravljanja. Za projekte Kohezijskega sklada velja tudi, da niso več navzdol omejeni in je pri projektih, ki bodo sofinancirani, pomembno le, da bodo uresničili cilje in kazalnike, ki so določeni v OP ROPI. V preteklem obdobju je namreč veljala spodnja meja vrednosti projektov v višini 10 milijonov EUR (z možnimi izjemami) (Interno gradivo Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

2 KOHEZIJSKI SKLAD (Cohesion Fund, KS)

Nastanek Kohezijskega sklada je spodbudila zanimiva dilema. Da bi enotni trg deloval, morajo najmanj razvite države članice veliko vlagati (gradnja, obnova, modernizacija infrastrukture) in si na ta način povečati možnost rasti, po drugi strani pa morajo te države, če se želijo vključiti v evroobmočje, zmanjšati proračunski primanjkljaj in nadzorovati javni dolg. Od njih se torej zahteva nadzor javnih financ in povečanje investicij. Rešitev te dileme je prinesla Maastrichtska pogodba (Pogodba o Evropski uniji), podpisana v Maastrichtu februarja 1992, ki je predvidela ustanovitev Kohezijskega sklada za finančno pomoč najmanj razvitim državam članicam. Z njegovo pomočjo so štiri prvotne države prejemnice sredstev (Španija, Portugalska, Irska in Grčija) izpolnile konvergenčne kriterije gospodarske in monetarne Unije ter nadaljevale z vlaganji v infrastrukturo (Walsh, 2004, str. 3).

Do širitve maja 2004 so štiri prvotne države prejemnice sredstev edine črpale kohezijska sredstva, in sicer za področji, ki sta v domeni tega sklada – transport in okolje. Nove države

članice so pred uradnim vstopom za enake namene črpale sredstva iz predpristopne pomoči ISPA. Predpristopni strukturni instrument (angl. *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*, v nadaljevanju ISPA) in Kohezijski sklad imata veliko skupnih točk, ker temeljita na enakem konceptu. ISPA je bil vzpostavljen 21. junija 1999 z Uredbo Sveta (ES) št. 1267/1999 kot eden od treh instrumentov (ISPA, PHARE in SAPARD), ki so bili del predpristopne strategije za obdobje 2000–2006. V skladu s to uredbo je bil ustanovljen za pomoč pri financiranju infrastrukturnih projektov na področju okolja in prometa v desetih srednje- in vzhodnoevropskih državah kandidatkah¹. Sredstva ISPA so bila enakomerno razdeljena na področji okolja in prometa, investicijska vrednost projekta, ki je moral biti tolikšnega obsega, da je znatno vplival na področje varstva okolja ali izboljšanja omrežij prometne infrastrukture, pa je znašala najmanj 5 milijonov EUR (Uredba Sveta (ES) št. 1267/1999).

S 1. majem 2004 je program ISPA prenehal obstajati za osem novih držav članic iz srednje in vzhodne Evrope, saj so te države (ker njihov bruto nacionalni prihodek na prebivalca ne presega 90 % povprečja EU), upravičene do sredstev Kohezijskega sklada. Tekoči projekti ISPA so prešli pod njegovo okrilje, zato bo tudi njihovo dokončanje potekalo v skladu s pravili, ki veljajo za Kohezijski sklad (Kuypers, 2004, str. 11).

V predpristopnem obdobju je bila tudi Slovenija kot ena izmed desetih držav kandidatki upravičena do sredstev ISPA. 16 projektov v letu 2004 še ni bilo zaključenih (bodisi finančno bodisi fizično), zato so z letom 2004 postali projekti Kohezijskega sklada (Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008). Implementacija teh projektov bo predstavljena v nadaljevanju diplomskega dela pod poglavjem Analiza črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada.

2.1 OSNOVNI PODATKI O KOHEZIJSKEM SKLADU

Kohezijski sklad je strukturni instrument, ki od leta 1994 državam članicam pomaga zmanjševati ekonomska in socialna neskladja in stabilizirati gospodarstvo. Ustanovljen je bil kot dopolnilni instrument strukturnih skladov in je poleg ESRR in ESS glavni nosilec decentraliziranih programov,² ki so večinoma namenjeni investicijskim projektom in so za slovenska podjetja najlažje izvedljivi (Predstavitev evropskih skladov, 2008).

Kohezijski sklad je bil ustanovljen z Uredbo Sveta (EU) št. 1164/94, »ker je za spodbujanje ekonomske in socialne kohezije potrebna dejavnost Kohezijskega sklada, ki dopolnjuje

¹ Bolgarija, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Poljska, Romunija, Slovaška in Slovenija.

² Za decentralizirane programe velja, da se finančna sredstva skladov delijo z razpisi na državnem oz. regionalnem nivoju in so namenjeni financiranju regionalnega razvoja. Naloga in odgovornost vsake posamezne države članice je, da skrbi za objavo razpisov in dodeljevanje sredstev. Za centralizirane programe pa velja, da se razpisi izvajajo na nivoju organov Evropske komisije in so namenjeni financiranju trajnostnega razvoja in konkurenčnosti gospodarstva sredstev (Interno gradivo Nove Ljubljanske banke d. d., Ljubljana, 2007).

dejavnosti strukturnih skladov, Evropske investicijske banke in drugih finančnih instrumentov na področjih okolja in prometne infrastrukture skupnega interesa«. Ker je Uredba sveta (ES) št. 1083/2006 z 11. julijem 2006 prinesla splošna pravila, ki urejajo Kohezijski sklad, ESRR in ESS ter vzpostavila nov okvir za ukrepe strukturnih skladov in KS, je bilo treba določiti, kaj je naloga Kohezijskega sklada glede na novi okvir ukrepov. V veljavo je tako stopila Uredba Sveta (ES) 1084/2006 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in razveljavitvi Uredbe (ES) 1164/94. V novi finančni perspektivi tako KS urejajo določbe Uredbe (ES) 1083/2006 in Uredbe (ES) 1084/2006.

2.1.1 KDO JE UPRAVIČEN DO PREJEMANJA SREDSTEV

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 je namen Kohezijskega sklada »krepitev ekonomske in socialne kohezije Skupnosti v prid spodbujanju trajnostnega razvoja«. Do njegovih sredstev so upravičene manj razvite države članice EU, ki izpolnjujejo naslednje pogoje (Council Regulation (EC) št. 1083/2006):

- * njihov **bruto nacionalni prihodek na prebivalca** (BNP/preb.), merjen v paritetah kupne moči in izračunan na podlagi zneskov Skupnosti za obdobje 2001–2003, znaša manj kot 90 % povprečnega BNP EU-25 in
- * imajo **načrt za izpolnjevanje pogojev ekonomskih konvergenčnih meril**, kot je bilo opredeljeno v členu 104 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (izogibanje čezmernega javnofinančnega primanjkljaja).

Kohezijski sklad je začel delovati le s štirimi državami; od 1. januarja 2000 so bile do sredstev Kohezijskega sklada upravičene Španija, Grčija, Portugalska in Irska. Vmesno poročilo Komisije leta 2003 je ocenilo, da Irska (BNP v višini 101 % povprečja EU-15 v letih 2000–2002), ki je dodeljena sredstva izjemno koristno nalagala in spada danes med najbolj razvite države na svetu, s 1. januarjem 2004 ni več upravičena do finančne pomoči. Omejitev na tri države upravičenke je nadomestila razširitev na deset novih držav članic, ki so se EU pridružile 1. maja 2004, januarja 2007 pa sta se pridružili še dve državi (Walsh, 2004, str. 5).

V finančni perspektivi 2007–2013 je tako do sredstev sklada upravičenih 14 držav članic (Grčija, Portugalska, Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovaška, Slovenija, Romunija, Bolgarija) ter delno Španija, ki je prehodna prejemnica pomoči (Cohesion policy 2007–13, 2007, str. 14). Države upravičenke prikazuje Slika 2 v Prilogah. Do sredstev Kohezijskega sklada je skupaj upravičenih okrog 167,2 milijonov Evropejcev (34,4 % populacije EU-27) (Cohesion policy 2007–13, 2007, str. 120).

2.1.2 KAKŠNI PROJEKTI SO UPRAVIČENI DO ODOBRITEV SREDSTEV

Poslanstvo Kohezijskega sklada je krepitev kohezije in solidarnosti znotraj EU s sofinanciranjem večjih infrastrukturnih projektov s področja **okolja** in **transportne infrastrukture**.

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 določa, da lahko Kohezijski sklad prispeva k financiranju izdatkov operacije, »ki jo sestavlja vrsta del, dejavnosti ali storitev, katere namen je samostojno izvajanje nedeljive naloge točno določene gospodarske ali tehnične narave, ki ima jasno opredeljene cilje«. Operacija je v Uredbi Sveta (ES) št. 1083/2006 opredeljena kot »projekt ali skupina projektov, ki jih izbere organ upravljanja operativnega programa [...] na podlagi meril, ki jih določi nadzorni odbor, in ki ga izvaja eden ali več upravičencev za doseganje ciljev prednostne naloge, pod katero spada«. Če skupni stroški operacije v skladu s to uredbo presegajo 25 milijonov EUR v primeru okoljskih projektov in 50 milijonov EUR v primeru drugih področij, se imenujejo **veliki projekti**.

Da projekt dobi podporo Kohezijskega sklada, se mora torej uvrstiti v eno izmed naslednjih kategorij (Uredba Sveta (ES) št.1084/2006):

- * **vseevropska prometna omrežja**: predvsem prednostni projekti skupnega interesa, kot so opredeljeni v Odločbi (ES) št. 1692/96/ES ali
- * **okolje**: v sklopu prednostnih nalog okoljevarstvene politike Skupnosti na podlagi okoljske politike in okoljskega akcijskega programa. Sklad lahko posreduje tudi na področjih, povezanih s trajnostnim razvojem, ki so v korist okolju: na področju učinkovite rabe energije in obnovljive energije, v prometnem sektorju izven vseevropskih omrežij pa na področjih železniškega, rečnega in morskega prometa, intermodalnih prometnih sistemov in njihove medobratovalnosti, upravljanja cestnega, morskega in zračnega prometa, čistega mestnega prometa in javnega prevoza.

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 natančneje določa, kateri izdatki so upravičeni do prispevka iz Kohezijskega sklada. Po tej uredbi je upravičen izdatek tisti, ki je nastal zaradi projekta in je bil poravnán med datumom predložitve operativnega programa Komisiji, oz. v kolikor je to prej, med 1. januarjem 2007 in 31. decembrom 2015. Pred datumom začetka upravičenosti se projekti ne smejo zaključiti.

Kategorije izdatkov, ki niso upravičene do prispevkov iz KS, pa so naslednje (Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006):

- * obresti na dolgove,
- * nakup zemljišča, katerega znesek presega 10 % skupnih upravičenih izdatkov projekta,
- * stanovanjski objekti,

- * razgradnja jedrskih elektrarn in
- * povratni davek na dodano vrednost.

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 določa tudi zgornjo in spodnjo mejo stopnje sofinanciranja iz Kohezijskega sklada, in sicer prispevek iz skladov za vsako prednostno os oz. nalogo ne sme biti manjši od 20 % in ne višji od 85 % upravičenih izdatkov. Prednostna os, ki je v Uredbi Sveta (ES) št. 1083/2006 opredeljena kot »ena od prednostnih nalog strategije v operativnem programu, ki vključuje skupino povezanih operacij, ki imajo posebne merljive cilje«, lahko prejema pomoč samo iz enega sklada, v okviru enega cilja in enega operativnega programa naenkrat. Ta uredba tudi določa, da izdatek, ki ga sofinancirajo skladi, ne sme prejemati pomoči od nobenega drugega finančnega instrumenta Skupnosti.

2.1.3 NAČELA FINANCIRANJA PROJEKTOV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA

Pri financiranju projektov Kohezijskega sklada se je treba držati določenih načel, ki jih navaja Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 in veljajo tudi za ESRR in ESS (v nadaljevanju skladi).

Dopolnjevanje, skladnost, usklajevanje in spoštovanje

Načelo v skladu z uredbo pravi, da skladi nudijo pomoč, ki dopolnjuje nacionalne ukrepe, vključno z ukrepi na regionalni in lokalni ravni. Komisija in države članice zagotavljajo, da je pomoč iz skladov skladna z dejavnostmi, politikami in prednostnimi nalogami Skupnosti ter dopolnjuje druge finančne instrumente Skupnosti; Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, Evropskega ribiškega sklada ter intervencijami EIB in drugih obstoječih finančnih instrumentov. Pomoč, ki jo sofinancirajo skladi, se osredotoča na prednostne naloge EU glede krepitve konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest.

Programiranje

Cilji skladov se uresničujejo v okviru večletnega večstopenjskega sistema programiranja, ki vključuje opredelitev prednostnih ciljev, financiranje ter sistem upravljanja in nadziranja. Po Mraku (2004, str. 62) to načelo pomeni, da se sredstva skladov dodeljujejo na podlagi razvojnih programov in ne posameznih projektov, s čimer je njihovo usmerjanje načrtovano in programirano. Države članice predstavijo razvojne programe Komisiji in v sodelovanju z njo dokončno odločijo, koliko sredstev bo odobrenih in za katere namene. Kot je bilo že omenjeno, Kohezijski sklad deluje po tem načelu v obdobju 2007–2013 prvič.

Partnerstvo

Cilji skladov se uresničujejo v okviru tesnega sodelovanja med Komisijo in državo članico, skupaj z oblastmi in organi, ki jih določi država članica. V sodelovanje so lahko vključene tudi regionalne in lokalne oblasti, gospodarski in socialni partnerji ter druge interesne skupine v različnih fazah programiranja (priprava, ocenjevanje, izvrševanje, nadzorovanje in vrednotenje operacij).

Teritorialna raven izvajanja

Izvajanje operativnih programov je odgovornost držav članic na ustrezni teritorialni ravni, v skladu s posebnim institucionalnim sistemom v vsaki državi članici.

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 določa, da je treba okrepiti tudi subsidiarnost in sorazmernost intervencij skladov.

Sorazmerna intervencija

Finančni in upravni viri, ki jih Komisija in države članice uporabljajo pri izvajanju skladov glede na izbiro kazalnikov, vrednotenje, splošna načela sistemov upravljanja in nadzora ter poročanje, so sorazmerni celotnemu znesku izdatkov, dodeljenih operativnemu programu.

Subsidiarnost

Pristojnosti vodenja sklada so razdeljene med lokalne, nacionalne in evropske oblasti. V skladu s 5. členom Prečiščene različice Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (2006, str. 46) Skupnost ne ukrepa na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, razen če države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predlaganih ukrepov.

Deljeno upravljanje

Proračun Evropske unije, dodeljen skladom, se izvaja v okviru deljenega upravljanja med državami z izjemo tehnične pomoči. Komisija izvaja svojo pristojnost za izvrševanje splošnega proračuna Evropske unije tako, da preveri obstoj in ustrezno delovanje sistemov upravljanja in nadzora v državah članicah, prekine rok za plačilo ali začasno ustavi celotno plačilo ali njegov del, če nacionalni sistemi upravljanja in nadzora odpovejo, in uporabi katerikoli drug potreben finančni popravek ter preveri povračila predplačil in samodejno odstopi od proračunskih obveznosti.

Enakost med moškimi in ženskami ter nediskriminacija

Države članice in Komisija zagotavljajo, da se na različnih stopnjah izvajanja skladov podpira enakost med moškimi in ženskami in sprejmejo ustrezni ukrepi, da preprečijo vsakršno diskriminacijo na osnovi spola, rase, narodnosti, vere, prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti na različnih stopnjah izvajanja skladov in zlasti pri dostopu do njih. Pri opredelitvi operacij je treba upoštevati dostopnost za invalidne osebe.

Trajnostni razvoj

Cilji skladov se uresničujejo v okviru trajnostnega razvoja in podpore cilju varovanja in izboljšanja okolja s strani Skupnosti.

Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006 navaja tudi **pogojenost pomoči** iz Kohezijskega sklada. Če Svet odloči, da v državi članici upravičenki obstaja čezmerni javnofinančni primanjkljaj in ugotovi, da se država članica ni odzvala z učinkovitimi ukrepi, lahko v skladu s to uredbo odloči, da se obveznosti KS do države članice v celoti ali deloma ustavijo. V primeru, da je

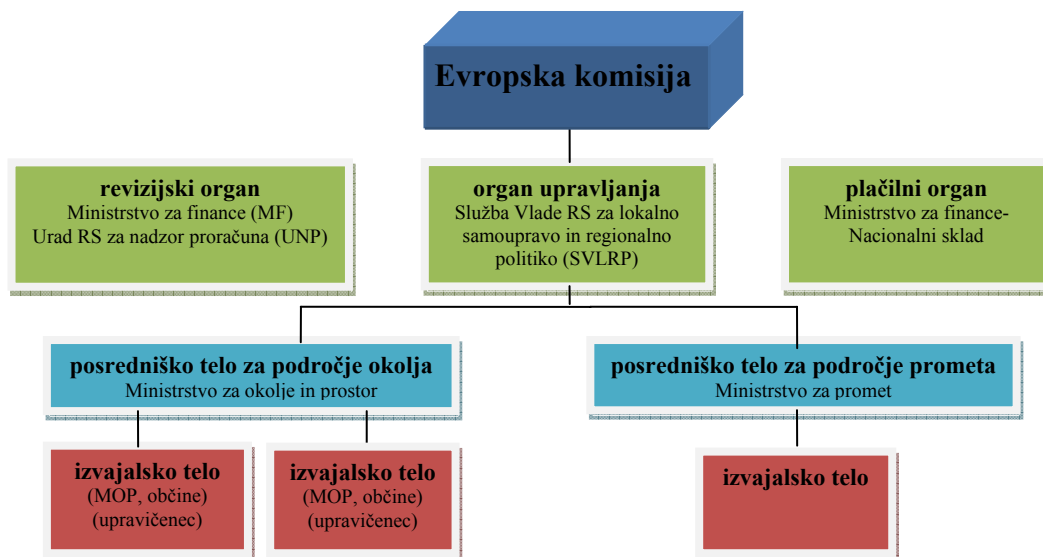
država članica uvedla ustrezne popravljalne ukrepe, pa se lahko v skladu z odločitvijo Sveta začasna ustavitev obveznosti prekine.

2.1.4 UDELEŽENCI, VKLJUČENI V IZVAJANJE POSTOPKOV PRI PORABI SREDSTEV KOHEZIJSKEGA SKLADA

Sistem izvajanja KS v Sloveniji je že od vsega začetka bolj ali manj centraliziran. Na podlagi izkušenj, pridobljenih med izvajanjem predpristopnih instrumentov, se je Slovenija odločila ohraniti centralizirano institucionalno ureditev upravljanja in nadzora kohezijske politike, in sicer en organ upravljanja (SVLR), en plačilni organ (Ministrstvo za finance) in neodvisen finančni nadzorni organ (Ministrstvo za finance, Urad za nadzor proračuna), medtem ko so za izvajanje instrumentov odgovorna posamezna ministrstva (Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2008).

V novi finančni perspektivi 2007–2013 so v upravljanje, nadzor in izvajanje kohezijske politike vključene institucije, prikazane v spodnji shemi. Vloge, pristojnosti, odgovornosti in naloge institucij so podrobneje opredeljene v Uredbi o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013 in Uredbi Sveta (ES) št. 1083/2006 (Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2008).

Slika 3: Institucionalna shema izvajanja Kohezijskega sklada



Vir: Struktura izvajanja, 2007.

Organ upravljanja je odgovoren za koordiniranje aktivnosti KS ter za njegovo učinkovito in pravilno izvajanje. Zagotavlja učinkovitost in pravilnost izvajanja operativnih programov ter nadzoruje posredniško telo pri njihovem izvajanju. Vlogo organa upravljanja izvajajo notranje organizacijske enote Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Evropske kohezijske

politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013, 2007). SVLR spremlja črpanje sredstev KS in opravlja nadzor nad razpisanimi in dodeljenimi sredstvi, podpisanimi pogodbami, izplačili iz proračuna Republike Slovenije in zahtevki za povračilo iz EU proračuna, ki so posredovani na plačilni organ (Poročilo o črpanju strukturnih skladov in Kohezijskega sklada, 2008).

Posredniško telo (vmesni organ) je neposredni proračunski uporabnik, ki mu organ upravljanja v izvajanje lahko prenese določene naloge. Posredniški telesi za KS pri nas sta Ministrstvo za okolje in prostor za področje okolja in Ministrstvo za promet za področje prometa, ki sta hkrati tudi nosilca proračunske postavke (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013, 2007).

Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) je pristojno za splošno politiko ravnanja z odpadki Republike Slovenije in je pristojno za pripravo in izvedbo strateških okoljskih programov in ustreznih akcijskih načrtov. Kot lastnik državne vodne infrastrukture pa za tovrstne projekte prevzema poleg vloge posredniškega telesa še vlogo izvajalskega telesa (Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004–2006, 2003, str. 21).

Ministrstvo za promet (MP) je pristojno za celotno prometno politiko Republike Slovenije in za pripravo ter izvajanje prometnih strateških programov in ustreznih akcijskih načrtov. V institucionalnem načrtu Kohezijskega sklada je Ministrstvo za promet določeno za vmesni organ in za svoje delovanje odgovarja upravljalnemu organu, ki je v celoti odgovoren za učinkovitost in pravilnost upravljanja in izvajanja projektov s pomočjo KS (Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004–2006, 2003, str. 30).

Izvajalsko (izvedbeno) telo oz. upravičenec je v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 izvajalec, organ oz. podjetje, ki je odgovorno za zagon in izvajanje projekta oz. operacije na podlagi odločbe o dodelitvi sredstev. Odgovorno je za pripravo vloge za dodelitev sredstev Kohezijskega sklada. Deluje na podlagi navodil posredniškega telesa ter v skladu s sklenjenimi sporazumi in drugimi akti. V institucionalni shemi za Kohezijski sklad končnega uporabnika sredstev oz. investitorja predstavljajo občine (Kohezijski sklad EU za okolje, 2007).

Plačilni organ oz. organ za potrjevanje je v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 regionalni ali lokalni javni organ, ki ga določi država članica, da potrjuje izjave o izdatkih in zahtevke za plačila preden so poslani Komisiji. Je notranja organizacijska enota Ministrstva za finance in je odgovoren predvsem za izvrševanje povračil iz naslova sredstev Kohezijskega sklada EU v državni proračun.

Revizijski organ (neodvisni organ) opredeljuje Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 kot nacionalni, regionalni ali lokalni javni organ (telo), neodvisen od organa za upravljanje in

organa za potrjevanje, ki ga določi država članica za vsak operativni program. Pristojen je za pregledovanje učinkovitega delovanja sistema upravljanja in nadzora. Revizijski organ pri nas je Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna, ki je organ v sestavi Ministrstva za finance in opravlja naloge neodvisnega nadzora vseh skladov EU. Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna je, kot navaja Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013 (2007), tudi pristojni organ za sodelovanje z Uradom za boj proti goljufijam (v nadaljevanju OLAF) in opravlja naloge poročanja o nepravilnostih pri porabi sredstev.

2.2 RAZLIKA MED STRUKTURNIMI SKLADI IN KOHEZIJSKIM SKLADOM

Kohezijski sklad nikoli ni bil deležen večjega zanimanja raziskovalcev in javnosti tako kot njemu soroden Evropski sklad za regionalni razvoj in ostali strukturni skladi, ker so na začetku le štiri države od petnajstih prejemale finančno pomoč in ker je deloval precej specifično, predvsem glede ciljev in izvajanja (Walsh, 2004, str. 4). Kohezijski sklad se tako že od začetka razlikuje od strukturnih skladov po nekaterih posebnostih (Walsh, 2004, str. 4):

- * Kohezijski sklad podpira projekte v državah prejemnicah pomoči brez notranjega regionalnega razlikovanja; teritorialna osnova je država članica EU in ne regija kot to velja pri strukturnih skladih,
- * njegov mehanizem financiranja je makroekonomsko pogojen; pomembno je, da države članice omejijo javnofinančni primanjkljaj na določeno raven in tako izpolnijo enega od pogojev za vstop v evroobmočje (načelo pogojenosti pomoči),
- * za KS ne velja načelo dodatnosti, kot to velja za strukturne sklade. Države prejemnice s sredstvi KS lahko nadomestijo financiranje že obstoječih javnih izdatkov za (upravičene) strukturne in okoljske projekte (Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006),
- * njegova pomoč je namenjena uresničevanju ciljev velikih infrastrukturnih in okoljskih projektov, ki znatno vplivajo na razvoj držav članic in so nacionalnega pomena programa za okolje,
- * razdelitev sredstev med projekte s področja okolja ter drugih področij mora biti uravnotežena (50:50).

Pri Kohezijskem skladu tudi ne govorimo o javnih razpisih za izbor projektov kot pri strukturnih skladih, ker so bili za preteklo finančno obdobje projekti določeni v Referenčnem okvirju (za okolje in promet), v novi finančni perspektivi pa v OP ROPI. V preteklem finančnem obdobju je bila razlika tudi ta, da so strukturni skladi delovali po načelu $N + 2$, ki pravi, da mora država sredstva, dodeljena v letu N (denimo 2004), porabiti najkasneje v letu $N + 2$ (v tem primeru v letu 2006), sicer do sredstev ni več upravičena. Pravilo $N + 2$ je sicer veljalo tudi za Kohezijski sklad, vendar v smislu uvedbe izvajalca v delo – v roku dveh let od datuma, ki je naveden v vlogi za predviden začetek del, je moral biti izvajalec uveden v delo (Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

Na tem mestu gre omeniti tudi bistveno razliko med Strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom na eni strani ter EIBna drugi. Strukturni skladi in Kohezijski sklad delujejo po načelu solidarnosti in manj razvitim regijam oz. državam nudijo nepovratna sredstva, EIB pa regijam in državam nudi pomoč zlasti v obliki ugodnih posojil (Pogosta vprašanja, 2007).

2.3 PRIPRAVA IN POSTOPEK IZVEDBE PROJEKTOV ZA PRIDOBITEV SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA

Vsak projekt gre skozi več faz preden postane kohezijski projekt in preden prejme finančna sredstva Kohezijskega sklada. Kot pravi Kuypers (2007, str. 14), kakovost priprave projekta določa čas, ki je potreben za izvedbo del. Bolj ko so projekti skrbno pripravljene in dodelani, hitreje in enostavneje bo prišlo do podpisa pogodb in izplačil. Izkušnje na tem področju se ne da pridobiti od danes na jutri, ampak postopoma, kar še posebej velja za upravičenke, ki niso seznanjene ne z mednarodnimi tehničnimi standardi, niti s pravili in postopki plačil ter postopki za zagotavljanje enakopravne dostopnosti, obravnavanja in transparentnosti za posameznike in podjetja.

Kot navaja Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji (2005), so proračunski viri financiranja vsakega kohezijskega projekta zagotovljeni na treh postavkah:

- * na postavki **namenskih sredstev EU** za kohezijsko politiko v državnem proračunu, s katere se izplačujejo upravičeni stroški kohezijskega projekta,
- * na postavki **slovenske udeležbe** za kohezijsko politiko v državnem proračunu, s katere se zagotavljajo sredstva lastne udeležbe za sofinanciranje upravičenih stroškov kohezijskega projekta, kolikor se ta zagotavljajo iz državnega proračuna in
- * na postavki **integralnih sredstev državnega proračuna**, s katere se financirajo neupravičeni stroški kohezijskega projekta, ki se financirajo iz državnega proračuna.

2.3.1 IDENTIFIKACIJA PROJEKTA

Identifikacija projekta je izhodišče za vsak projekt, saj je njen rezultat dokument, ki daje prvi kratek opis projekta. Glavna aktivnost je definirati problem in razviti možne projektne ideje, ki jim bomo posvetili pozornost (Priprava projektov, 2007). Kot pravita Mrak in Wostner (2005, str. 7) pa so za identifikacijo projektov potrebna tako finančna sredstva kot tudi primerni kadri, ustrezen institucionalni okvir ter prostorski pogoji. Projekti, ki želijo pridobiti sofinanciranje iz Kohezijskega sklada, morajo biti usklajeni z navodili Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, Uredbe Sveta (ES) št. 1084/2006, Uredbe Komisije (ES) št. 1828/2006 ter s prioriteta, ki jih določa OP ROPI za obdobje 2007–2013.

2.3.2 POTRDITEV PROJEKTOV

V skladu z Uredbo o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v obdobju 2007–2013 (2007) posredniško telo s strani izvajalskega telesa prejme vlogo za projekt in preveri ali je vloga administrativno, tehnično, finančno in vsebinsko ustrezna ter pripravljena v skladu s predpisi za pripravo investicijske dokumentacije. Posredniško telo nato posreduje vlogo organu upravljanja v potrditev. O potrditvi vloge organ upravljanja obvesti upravičenca s posredovanjem odločitve o dodelitvi sredstev, kopije odločitve pa posreduje organu za potrjevanje, posredniškemu telesu in revizijskemu organu.

V primeru, da gre za velik projekt pa organ upravljanja preveri, ali vloga ustreza opredelitvi velikega projekta in ali vsebuje sledeče podatke (Uredba sveta (ES) št. 1083/2006):

- * podatke o organu, ki je odgovoren za izvajanje,
- * podatke o naravi naložbe ter njen opis, finančni obseg in lokacijo,
- * rezultate študij izvedljivosti,
- * časovni raspored za izvedbo projekta,
- * analizo stroškov in koristi, vključno z oceno tveganja in predvidenega učinka,
- * analiza učinka na okolje,
- * utemeljitev javnega prispevka ter
- * finančni načrt vključno z okvirnim letnim načrtom finančnega prispevka Kohezijskega sklada za velike projekte.

Organ upravljanja nato vlogo posreduje Evropski komisiji, kopijo vloge pa prav tako organu za potrjevanje, neposrednemu proračunskemu uporabniku, upravičencu in revizijskemu organu.

Komisija v skladu z Uredbo (ES) št. 1083/2006 po prejetju vloge oceni velik projekt, po potrebi po posvetovanju z zunanjimi strokovnjaki (vključno z EIB) skladnost s prednostnimi nalogami operativnega programa, prispevek projekta k doseganju ciljev teh prednostnih nalog in skladnost z ostalimi politikami Skupnosti. Komisija sprejme odločitev takoj, ko je to mogoče, vendar ne kasneje kot v treh mesecih po predložitvi vloge s strani organa upravljanja. Odločitev Komisije opredeli fizični predmet, znesek, za katerega velja stopnja sofinanciranja za prednostno os ter letni načrt finančnega prispevka Kohezijskega sklada. Če Komisija za velik projekt zavrne finančni prispevek iz KS, državo članico obvesti o razlogih.

2.3.3 POSTOPEK JAVNEGA NAROČANJA

Postopek javnega naročila izvede izvajalsko telo kot naročnik. Izvajalci projekta so izbrani na podlagi javnega razpisa, v skladu z Zakonom o javnih naročilih ter direktivami EU. Komisija, ki jo imenuje izvajalsko telo, na osnovi kriterijev in meril, podanih v razpisni dokumentaciji,

izbere najugodnejšega ponudnika oz. izvajalca del. Udeleženci v postopku javnega naročanja so (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007):

- * **Ministrstvo za finance**, ki je odgovorno za kontrolo postopkov in priprave dokumentacije za javno naročanje,
- * **Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Ministrstvo za promet (MP)** kot posredniško telo, ki sodeluje z izvajalskim telesom pri postopku oddaje javnega naročila (npr. priprava pogodbe za podpis med izvajalskim telesom in izbranim izvajalcem del, pregled razpisne dokumentacije) ter
- * **občine** kot izvajalska telesa, ki so odgovorne za organiziranje in izvedbo postopka oddaje javnega naročila, kar vključuje pripravo razpisne dokumentacije, objavo razpisa v ustreznih medijih, izbiro izvajalca, obvestitev ponudnikov o izboru ter podpis pogodbe z izbranim izvajalcem. K razpisni dokumentaciji mora izvajalsko telo priložiti soglasje Ministrstva za finance.

V skladu z Uredbo o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v obdobju 2007–2013 (2007) upravičenec pripravi osnutek razpisne dokumentacije, ki jo predhodno preveri posredniško telo in ga nato posreduje organu upravljanja v potrditev. Za NFP velja novost, da upravičenec lahko prične z izvedbo postopkov oddaje javnih naročil in izvajanjem projekta pred sprejetjem odločbe o dodelitvi sredstev s strani Evropske komisije oz. organa upravljanja, kar v preteklem finančnem obdobju ni bilo mogoče (Interno gradivo Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

2.3.4 IZVAJANJE, NADZOR IN POROČANJE PROJEKTOV

Projekt se izvaja v skladu z odločbo Komisije (velik projekt) oz. organa upravljanja, za uspešno izvajanje projekta pa je odgovorno izvajalsko telo, ki deluje kot naročnik in je podpisnik pogodb z izbranimi izvajalci za izvedbo in nadzor projektov. Izvajalec za opravljena dela pripravi mesečno situacijo oz. račun ter poročilo o napredku del. Nadzorni inženir, ki ga izbere izvajalsko telo, je odgovoren za nadzor izvedenih del, za preverjanje in izdajo potrdil o ustreznosti mesečne situacije oz. računa ter za pripravo poročila o napredovanju del. Oboje predloži izvajalskemu telesu v pregled in potrditev (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007).

Nadzorni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki Republike Slovenije in Evropske komisije, spremlja, izvaja projekt, zagotavlja, da so zastavljeni cilji doseženi, da se projekt izvaja v skladu s finančnim in delovnim načrtom ter poroča Komisiji o napredku in morebitnih problemih pri izvajanju. Spremlja in nadzira se tako fizični kot finančni napredek projekta na podlagi naslednjih dokumentov oz. poročil (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007):

- * **mesečna situacija** oz. račun in mesečno poročilo o napredku del, ki ga pripravi izvajalec del in predstavlja osnovo za izplačilo mesečnih situacij izvajalca,
- * **poročilo o finančnih in fizičnih indikatorjih**, ki ga pripravi izvajalsko telo, pregleda pa posredniško telo in
- * **nadzorno poročilo** za nadzorni odbor, ki ga pripravi organ upravljanja na podlagi četrletnih poročil (pripravlja posredniško telo v sodelovanju z izvajalskim telesom) in vsebuje podatke o napredku projekta, podrobnosti sprememb glede prvotnega načrta, informacije o javnih naročilih ter opis ukrepov v zvezi z obveščanjem javnosti.

Upravičenec je dolžan vsa plačila izvajalcu del izvajati v pogodbenem roku ter potrdilo o pravočasnem plačilu posredovati plačilnemu organu z naslednjim zahtevkom za plačilo (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007). Za Kohezijski sklad velja končni datum upravičenih izdatkov 31. december 2010, kar pomeni, da je to rok, do katerega mora izvajalsko telo plačati račune izvajalcu del, izplačila s strani Evropske komisije pa so možna tudi po tem datumu (Interno gradivo Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

Ob zaključku projekta je treba pripraviti sledečo dokumentacijo (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007):

- * **končno poročilo** pripravi izvajalsko telo takoj po zaključku projekta in vsebuje poročilo o napredku projekta, ugotovitve in priporočila revizijskih organov, glavne tehnične, finančne ter pravne probleme in ukrepe za njihovo odpravo, analizo odstopanj od prvotnega finančnega načrta, ukrepe za obveščanje javnosti ter vse podatke o izdatkih. Pregleda ga posredniško telo, končna verzija pa se posreduje v pregled in podpis posredniškemu telesu, ki poročilo posreduje organu upravljanja. Spremljanje in kontrola se izvajata tudi kot terenski pregledi, ki jih izvajata tako nadzorni inženir kot tudi projektni vodja pri izvajalskem in posredniškem telesu,
- * **izjavo o zaključku** pripravi Urad za nadzor proračuna neodvisno od drugih organov, vključenih v projekt. Odgovorni za izdajo izjave mora preveriti vse potrebno za pridobitev zagotovila, da so stroški in situacije točne, legalne ter da je bil projekt voden skladno z določili in pogoji Odločbe komisije EU o projektu in
- * **potrdilo o izvedbi**, ki ga pripravi nadzorni inženir po prejemu usklajene končne izjave izvajalca. Potrdilo o izvedbi ter izjavo o zaključku ter zahtevek za plačilo s pripadajočo dokumentacijo po preveritvi podpiše neodvisni organ pri plačilnem organu. Potrdilo o izvedbi, izjavo ter zahtevek za plačilo je treba dostaviti Komisiji in k temu priložiti še druge dokumente (končno poročilo, izjavo o točnosti potrdila o izvedbi ter končnega

poročila, podpisano deklaracijo o zaključku, izjavo o izvedenih ukrepih informiranja javnosti).

2.3.5 VREDNOTENJE PROJEKTOV

Projekt se navadno ocenjuje glede na cilje, in sicer glede na uspešnost, učinkovitost in vpliv. Vrednotenje poteka na določenih stopnjah projektnega ciklusa (Faze upravljanja s kohezijskimi sredstvi, 2008):

- * **predhodno vrednotenje** (pred začetkom izvajanja projekta), s katerim se oceni predvideni rezultat,
- * **vmesno vrednotenje** (med izvajanjem) glede na predhodno ovrednotenje preveri začetne rezultate pomoči, njihovo ustreznost in doseganje ciljev. Oceni tudi uporabo finančnih sredstev ter potek spremljanja in izvajanja. Za izvajanje vmesnega vrednotenja je odgovoren organ upravljanja v sodelovanju s Komisijo in državo članico in
- * **naknadno vrednotenje** (na koncu izvajanja), ki se nanaša na koristno uporabo sredstev, uspešnost in učinkovitost pomoči in njen vpliv ter oblikovanje ugotovitve za politiko ekonomske in socialne kohezije. Nanaša se na dejavnike, ki prispevajo k uspehu ali neuspehu izvajanja ter na dosežke in rezultate, vključno z njihovo trajnostjo. Za naknadno vrednotenje je odgovorna Komisija v sodelovanju z državo članico in organom upravljanja.

2.3.6 FINANCIRANJE PROJEKTOV

Finančno izvajanje kohezijskega projekta v državnem proračunu je možno po prejetju odločbe Komisije o dodelitvi sredstev Kohezijskega sklada (velik projekt) oz. odločitve organa upravljanja. Sredstva Kohezijskega sklada se črpajo na podlagi zahtevkov za plačila, ki jih plačilni organ pošlje na Evropsko komisijo. Vsak zahtevek za plačilo vsebuje potrdilo in izjavo o izdatkih. Najkasneje do 30. aprila vsako leto države članice pošljejo Komisiji napoved verjetnih zahtevkov za plačila za tekoče in naslednje finančno leto (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji, 2005).

Vsa plačila iz naslova KS izvaja plačilni organ in se nanašajo na dejansko nastale izdatke. Sredstva Kohezijskega sklada EU so **namenska sredstva** EU na računu plačilnega organa za namene sofinanciranja kohezijskih projektov in so namenjena povračilu dela upravičenih stroškov v višini stopnje sofinanciranja kohezijskega projekta. Razlika med celotnimi upravičenimi stroški in dodeljeno pomočjo iz KS se običajno krije iz virov občine (neposredno sofinanciranje iz občinskega proračuna, občinski davek, pristojbine) ali državnimi viri (neposredno sofinanciranje iz državnega proračuna, takse) (Postopek priprave ter izvedbe projektov, 2007).

Izplačila v breme namenskih sredstev EU za kohezijsko politiko in sredstev slovenske udeležbe za sofinanciranje kohezijske politike se izvršijo in evidentirajo v razmerju, ki je opredeljeno v pogodbi o sofinanciranju. Izplačila v breme državnega proračuna so možna le za upravičene stroške v skladu s predpisi (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji, 2005).

Na podlagi računov s spremljajočo dokumentacijo upravičenec (izvajalsko telo) pripravi in posreduje **zahtevek za izplačilo** upravičenih stroškov z izjavo o opravljenih kontrolah in Poročilom o napredku finančnih in fizičnih indikatorjev neposrednemu proračunskemu uporabniku, t. j. posredniškemu telesu kot neposrednemu nosilcu proračunske postavke, ki izvrši izplačilo v breme sredstev državnega proračuna za kohezijsko politiko. Sredstva Kohezijskega sklada temeljijo na načelu povračila upravičenih javnih izdatkov, kar pomeni, da mora posredniško telo ob plačilu v breme sredstev državnega proračuna za kohezijsko politiko potrditi in predložiti **zahtevek za povračilo** z dokazilom o opravljenih kontrolah in ostalo zahtevano dokumentacijo organu za potrjevanje (plačilnemu organu), ki potem izvrši povračilo iz naslova kohezijske politike v proračun (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji, 2005).

Kako potekajo povračila plačilnega organa na postavke MOP oz. MP je zelo odvisno od posameznega projekta. Pri okoljskih projektih, kjer so upravičenci občine (ki so finančno omejene), se povračila plačilnega organa navadno izvajajo sorazmerno z napredkom projekta. Pri prometu, kjer je upravičenec npr. DARS (ki je finančno močan) pa se povračila izvedejo tudi po ena- do dvakrat letno v višini npr. 30 % vseh sredstev (Interno gradivo Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

Plačila iz naslova KS se vršijo v obliki predplačil, vmesnih plačil in končnih plačil, kot določa Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006:

- * **predplačila** – Financiranje iz Kohezijskega sklada je zastavljeno tako, da države prejemnice ob začetku finančnega obdobja dobijo predplačilo v višini določenega odstotka od celotne vrednosti sredstev, ki državi pripadajo za izvajanje projektov. Ta sredstva lahko država članica uporablja in s tem premosti finančno breme, dokler Evropska komisija ne začne s povračilom sredstev na podlagi zahtevkov za že realizirana izplačila končnim prejemnikom (Povzetek revizijskega poročila Predplačila iz Evropskih skladov kot prihodek proračuna Republike Slovenije, 2007). Kot navaja Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006, znesek vnaprejšnjega financiranja za Slovenijo za leto 2007 znaša 2,5 % prispevka Kohezijskega sklada za operativni program, za leto 2008 in 2009 pa znaša 4 %,
- * **vmesna plačila** – Komisija jih izplačuje v največ dveh mesecih od datuma, ko se pri njej registrira zahtevek za izplačilo. Izplačujejo se za vsak operativni program in

- * **končna plačila** – Komisija izvrši končno plačilo, če je država članica do 31. marca 2017 poslala:
 - zahtevek za končno plačilo (Slika 3 v Prilogah),
 - izkaz o izdatkih: vključuje skupni znesek upravičenih izdatkov, ki so jih plačali upravičenci pri izvajanju operacij in morajo biti utemeljeni s prejetimi računi ali računovodskimim listinami ter ustrezen javni prispevek (Slika 4 v Prilogah),
 - končno poročilo o izvajanju operativnega programa in
 - izjavo o zaključitvi projekta (Slika 5 v Prilogah).

Komisija v roku petih mesecev od datuma prejema obvesti državo članico o svojem mnenju, v kolikor v petih mesecih ne posreduje pripomb, pa se šteje, da je izjava o zaključitvi sprejeta. Glede na razpoložljiva sredstva Evropska komisija izplača preostanek sredstev v največ 45 dneh od kasnejšega od datumov:

- * datuma prejema končnega poročila,
- * datuma prejema izjave o zaprtju.

Na ta način je datum končnih plačil za tekočo finančno perspektivo natančno določen. V preteklem obdobju končno plačilo s strani Evropske komisije ni bilo določeno z nobenim končnim datumom in je bilo odvisno od projekta do projekta in od tega, če je imela Evropska komisija morebiti kakšna vprašanja o končnem poročilu projekta, saj mora v tem primeru država članica v določenem času podati obrazložitve. V primeru morebitnih vprašanj s strani EK se postopek plačila npr. zadnjih 20 % podaljša za nekaj mesecev (Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008). S tega vidika je pomembno, da je dokumentacija za Evropsko komisijo kar najbolje pripravljena, s čimer se je mogoče izogniti pripombam, popravkom in kasnejšemu izplačilu sredstev.

2.4 DOKUMENTI, KI UREJAJO DELOVANJE KOHEZIJSKEGA SKLADA

Dokumente, ki urejajo delovanje Kohezijskega sklada v obdobju nove finančne perspektive 2007–2013, lahko razvrstimo na dokumente, ki jih postavlja EU ter dokumente, ki jih postavlja Republika Slovenija.

2.4.1 ZAKONODAJA EVROPSKE UNIJE

Programsko osnovo Kohezijskega sklada predstavljajo **strateške smernice Skupnosti o gospodarski, socialni in teritorialni koheziji** (v nadaljevanju strateške smernice). Osnovni cilj smernic je opredeliti prednostne naloge Skupnosti, ki bodo deležne podpore kohezijske politike, in sicer iz naslova obeh strukturnih skladov (ESRR in ESS) ter Kohezijskega sklada, z namenom spodbujanja usklajenega, uravnoveženega in trajnostnega razvoja (Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006). Dokument je 6. oktobra 2006 potrdil Svet EU, objavljen je bil 21. oktobra 2006 v Uradnem listu EU. Strateške smernice Skupnosti predstavljajo eno od

strateških podlag, na osnovi katerih države članice pripravijo nacionalne strateške referenčne okvire in operativne programe za obdobje od leta 2007–2013 (Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, 2007, str. 6).

Države pri pripravi svojih programskih dokumentov upoštevajo tri prioritete oz. smernice (Sklep Sveta o strateških smernicah Skupnosti o koheziji, 2006):

- * **Smernica – Spremenimo Evropo in njene regije v privlačnejši kraj za naložbe in delo:** razširitev in izboljšanje prometne infrastrukture, krepitev sinergij med varstvom okolja in gospodarsko rastjo in obravnavanje intenzivne rabe tradicionalnih energetskih virov v Evropi,
- * **Smernica – Izboljšanje znanja in inovativnosti za rast:** povečanje in boljša usmerjenost naložb v raziskave in tehnološki razvoj, pospeševanje inovacij in spodbujanje podjetništva, spodbujanje informacijske družbe za vse in izboljšanje dostopa do finančnih sredstev in
- * **Smernica – Več delovnih mest in boljša delovna mesta:** privabiti več ljudi v zaposlitev in jih obdržati v zaposlitvi ter posodobiti sisteme socialne zaščite, izboljšanje prilagodljivosti delavcev in podjetij ter prožnosti trga dela, izboljšanje naložb v človeški kapital z boljšo izobrazbo in strokovnim znanjem, administrativna zmogljivost ter pomoč pri ohranjanju zdrave delovne sile.

Za Kohezijski sklad so pomembni še naslednji dokumenti, sprejeti na ravni EU (Kohezijski sklad EU za okolje, 2007):

- * **Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006** z dne 11. julija 2006 o splošnih določbah o ESRR, ESS in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) 1260/1999. Na podlagi načela skupnega upravljanja med EU ter državami članicami in regijami ta t. i. Splošna uredba določa prenovljeni postopek načrtovanja programov, ki temelji na strateških smernicah Skupnosti za kohezijo ter skupne standarde za finančno upravljanje, nadzor in vrednotenje skladov. Prenovljeni sistem izvajanja bo v skladu s to uredbo zagotovil preprostejše, sorazmerno in bolj decentralizirano upravljanje strukturnih in Kohezijskega sklada. Uredba opredeljuje cilje, h katerim naj prispevajo skladi, merila upravičenosti držav članic in regij do pomoči, razpoložljiva finančna sredstva in merila za njihovo dodeljevanje.
- * **Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006** z dne 11. julija 2006 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1164/94, ki poleg tega, da ustanavlja KS, opredeljuje tudi njegov namen, obseg pomoči, (ne)upravičenost izdatkov ter pogoje za dostop do pomoči KS.

- * **Uredba Komisije (ES) št. 1828/2006** z dne 8. decembra 2006 o pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 ter Uredbe (ES) št. 1080/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj.
- * **Odločba Komisije** z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za konvergenčni cilj za obdobje 2007–2013.
- * **Odločba Komisije** z dne 4. avgusta 2006 o sestavi seznama držav članic, upravičenih do financiranja iz Kohezijskega sklada za obdobje 2007–2013.

2.4.2 PROGRAMSKI IN DRUGI DOKUMENTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Krovni dokument Republike Slovenije, na katerega se nanašajo vsi ostali pomembni dokumenti za pridobivanje nepovratnih evropskih sredstev, torej tudi Kohezijskega sklada, je **Strategija razvoja Slovenije** (v nadaljevanju SRS), ki predstavlja konceptualni okvir za razvoj države v obdobju finančne perspektive 2007–2013. V ospredju SRS, ki temelji na prenovljeni razvojni viziji Slovenije, je blaginja državljanov, zato poleg gospodarskih vprašanj vključuje tudi socialna, okoljska, politična in pravna ter kulturna razmerja (Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013, 2007, str. 55).

Razvojne prioritete, opredeljene v SRS, predstavljajo okvir za programe in ukrepe **Državnega razvojnega programa 2007–2013** (v nadaljevanju DRP). DRP operativno razdelja sprejete strateške usmeritve in razvojne prioritete SRS na finančno ovrednotene programe, pri čemer upošteva tudi vse druge dokumente razvojnega načrtovanja ter za njih predvidi ustrezne vire financiranja. Ker je bil DRP podlaga za pogajanja o vsebini strukturne pomoči EU Sloveniji v obdobju 2007–2013, povezuje tudi vsebine, ki jih je bilo treba predložiti Evropski komisiji kot tako imenovani Nacionalni strateški referenčni okvir (v nadaljevanju NSRO), v katerem so opredeljeni mehanizmi doseganja ciljev, vključno z določitvijo števila operativnih programov in finančnimi razdelitvami (Državni razvojni program Republike Slovenije za obdobje 2007–2013, 2008, str. 3–4).

Nacionalna uredba NFP za vse tri sklade je **Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013**. Z njo se določajo pristojnosti, odgovornosti in naloge organa upravljanja, organa za potrjevanje, revizijskega organa, posredniških teles, upravičencev in drugih državnih organov v postopkih načrtovanja in porabe sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013. Načrtovanje in poraba sredstev evropske kohezijske politike, ki jih ureja ta uredba, poteka na področjih treh operativnih programov: operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture, operativnega programa razvoja človeških virov in operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013, 2007). Projekti Kohezijskega sklada so

določeni v indikativni listi projektov v okviru **Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013**, ki je osnovni programski dokument sedanje finančne perspektive za Kohezijski sklad.

2.4.2.1 Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) 2007–2013

NSRO je nekakšen krovni dokument za vse tri sklade (KS, ESRR in ESS), v katerem so navedene strateške smernice, v katere Slovenija namenja EU sredstva v programskem obdobju 2007–2013 (Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013, 2007, str. 4). Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013 (2007) ga opredeljuje kot »dokument razvojnega načrtovanja, ki zagotavlja, da je pomoč skladov kohezijske politike usklajena s kohezijsko politiko« in kot »podlaga za pripravo operativnih programov«.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006 NSRO vsebuje naslednje elemente:

- * analizo razvojnih neskladij, slabosti in možnosti, ob upoštevanju trendov v evropskem in svetovnem gospodarstvu,
- * strategijo, izbrano na osnovi te analize,
- * seznam operativnih programov za cilja konvergence in regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja,
- * opis, kako bodo izdatki za cilja konvergence in regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja prispevali k prednostnim nalogam EU glede krepitev konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest in
- * okvirna letna dodeljena sredstva iz vsakega sklada po programih.

V NSRO je opredeljenih pet ciljev (Nacionalni strateški referenčni okvir, 2007, str. 72):

- * spodbuditi podjetništvo, inovativnost in tehnološki razvoj,
- * izboljšati kvaliteto sistema izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalne dejavnosti,
- * izboljšati fleksibilnost trga dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve,
- * zagotoviti pogoje za rast z izboljšanjem kakovosti okolja in ustrezne infrastrukture ter
- * zagotoviti skladen razvoj regij.

Cilje NSRO bo Slovenija dosegala z izvedbo operativnih programov, ki bodo imeli v obdobju 2007–2013 enako funkcijo kot Enotni programski dokument za obdobje 2004–2006, ki je veljal le za strukturne sklade in predstavljal pravno podlago za črpanje sredstev. Z vidika Kohezijskega sklada je pomemben operativni program, predstavljen v nadaljevanju.

2.4.2.2 Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013 (OP ROPI)

OP ROPI predstavlja izvajalski dokument Republike Slovenije za obdobje od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013 in zajema samo cilj konvergence. Prispeva k ciljem in prednostnim nalogam NSRO in strateških smernic (Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006). V celoti se nanaša na četrti cilj NSRO (Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013, 2007, str. 98).

Evropska komisija je OP ROPI za obdobje 2007–2013 v Republiki Sloveniji odobrila 27. avgusta 2007, v Bruslju pa sta ga podpisala minister, pristojen za lokalno samoupravo, dr. Ivan Žagar ter evropska komisarka za regionalno politiko Danuta Hübner (Minister dr. Ivan Žagar v Bruslju na slovesnem podpisu dveh operativnih programov, 2007). Glede na svoje potrebe je Slovenija pri določanju področij, ki bodo sofinancirana iz EU skladov, upoštevala predvsem težnjo k usklajenemu razvoju in zagotavljanju infrastrukture na področju okolja in prometa, ki je povezana tako s spodbujanjem gospodarskega razvoja in ustvarjanjem delovnih mest kakor tudi s spodbujanjem trajnostnega razvoja in zagotavljanjem visoke kvalitete življenja za prebivalce RS (Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, 2007, str. 57).

Tako kot v RS predstavlja za novo finančno perspektivo eno od podlag za črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada OP ROPI, tako jo je za preteklo finančno obdobje predstavljal Referenčni okvir Kohezijskega sklada EU za obdobje 2004–2006. Vseboval je indikativna seznama prioriteten projektov, ki so se predlagali za sofinanciranje iz Kohezijskega sklada in povzema sektorske strategije izvajanja okoljske in prometne politike v Sloveniji. V poglavju Analiza črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada je predstavljena implementacija tistih projektov, ki so v referenčnem okvirju predlagani za sofinanciranje iz KS in tudi potrjeni s strani Evropske komisije.

OP ROPI je razdeljen na 7 razvojnih prioritet, v okviru katerih se bodo sofinancirali projekti Kohezijskega sklada: tri so usmerjene v promet (ena od njih bo sofinancirana iz ESRR), tri v okolje in ena v tehnično pomoč. V nadaljevanju predstavljene prednostne prioritete so povzete iz Operativnega programa za razvoj okoljske in prometne infrastrukture za področje okolja za obdobje 2007–2013 (2007, str. 57–124).

2.4.2.2.1 Prednostno področje – promet

Namen strategije prometnega dela programa je:

»podpreti in razviti različne možnosti mobilnosti prebivalstva in oskrbe gospodarstva s poudarkom na trajnostni mobilnosti in sicer s povečanjem zanesljivosti prometnega sistema, povečanjem ekonomske učinkovitosti, povečanjem prometne varnosti, nadaljnjim razvojem novih načinov transporta ter osveščanjem in vzgojo uporabnikov prevoznih sredstev«.

Prometno prednostno področje ima dve prioriteti:

Razvojna prioriteta cestna in pomorska infrastruktura

Ukrepi prioritete se povezujejo v okviru dveh prednostnih usmeritev:

Področje cest

V okviru te razvojne prioritete je predvideno sofinanciranje iz Kohezijskega sklada v višini do 206,8 milijonov EUR. V OP ROPI so predstavljeni štirje projekti, ki so obravnavani kot prioritetni za sofinanciranje, in en rezervni projekt za primer, da kateri od zgoraj naštetih projektov ne bi še bil pripravljen za takojšnjo izvedbo. Vseh pet projektov sodi med velike projekte, kar pomeni, da se bodo potrjevali na Evropski Komisiji.

Področje pomorstva

V okviru te razvojne prioritete je predvideno sofinanciranje iz Kohezijskega sklada v višini do 34,6 milijonov EUR. S področja pomorske infrastrukture je za sofinanciranje predviden en prioritetni projekt, ki se bo tudi potrjeval na Evropski Komisiji.

Razvojna prioriteta železniška infrastruktura

Kot navaja operativni program, je posebna prioriteta namenjena železniškemu prometu, ki poleg pomembnih gospodarskih učinkov pomembno prispeva k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje zaradi mobilnosti in je torej ključni dejavnik uspeha v vse bolj odprtem, tržnem in konkurenčnem prostoru. Projekti s področja železniške infrastrukture predstavljajo prioriteto, ker je njihova izvedba potrebna za skladen, regionalni, gospodarski in sonaraven razvoj države. Predlagane investicije pomenijo zmanjšanje negativnega vpliva na okolje, kar pomeni, da se pospešuje okolju prijaznejši železniški promet. Posodobitev oziroma dograditev železniškega omrežja je osnova za izboljšanje transportnih storitev in zagotovitev zadostnih zmogljivosti omrežja za bodoče prometne potrebe.

OP ROPI navaja pet projektov s področja železniške infrastrukture, ki so obravnavani kot prioritetni za sofinanciranje iz Kohezijskega sklada. Izmed njih se samo eden ne bo potrjeval na Evropski komisiji. Potrjevali se bodo tudi vsi rezervni projekti.

2.4.2.2.2 Prednostno področje – okolje

Na osnovi splošnega cilja OP ROPI je opredeljena strategija področja varstva okolja, katere cilj je:

»z izgradnjo in upravljanjem okoljske infrastrukture zagotoviti pogoje za trajnostni razvoj in kakovostno življenjsko okolje«.

V skladu z analizo stanja na področju varstva okolja sta bili v okviru OP ROPI za področje okolja oblikovani dve razvojni prioriteti, ki so jima bila v okviru omejenih finančnih virov ter upoštevajoč investicijske potrebe tudi dodeljena sredstva Kohezijskega sklada.

Razvojna prioriteta ravnanje s komunalnimi odpadki

Ključna naloga tega programa je vzpostavitev celotne mreže infrastrukturnih objektov in naprav z/s:

- * izgradnjo regijskih centrov za ravnanje z odpadki, v katerih se bo izvajalo predvsem ločevanje in sortiranje različnih vrst odpadkov, obdelava in odlaganje odpadkov, čiščenje izcednih voda iz odlagališča, zajem in izkoriščanje deponijskega plina, okoljski monitoring odlagališča ipd.,
- * izgradnjo večjega števila zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov,
- * posodobitvijo obstoječih regijskih centrov z napravami za obdelavo odpadkov in napravami za monitoring stanja okolja in čiščenjem izcednih voda,
- * ureditvijo ravnanja z blatom iz čistilnih naprav,
- * ureditvijo in posodobitvijo odlagališča za nevarne odpadke in njegova sanacija ter s
- * sanacijo območij, onesnaženih z odpadnimi olji, težkimi kovinami, PCB ter pesticidi.

V okviru te razvojne prioritete je predvideno sofinanciranje iz KS v višini do 205,5 milijonov EUR.

Razvojna prioriteta varstvo okolja – področje voda

V okviru te razvojne prioritete so potrebne investicije na naslednjih področjih:

Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda

Aktivnosti vezane predvsem na izgradnjo in modernizacijo kanalizacijskih omrežij in čistilnih naprav. Ključni cilji so:

- * izgraditev ustrezne infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, ki so v državnem programu opredeljena kot območja, ki morajo biti opremljena s kanalizacijo skladno z evropskimi direktivami in
- * zmanjšanje vpliva na okolje (voda, tla).

Predvideno sofinanciranje iz KS je do 103 milijonov EUR.

Oskrba s pitno vodo

Ključne aktivnosti so povezava vodovodnih sistemov na večje skupne vodne vire, zagotovitev rezervnih vodnih virov na večjih vodovodnih sistemih, sanacija nezadostnih vodnih virov, zadrževanje voda ter rehabilitacija magistralnih vodovodov, pa tudi aktivna zaščita zajetij pitne vode pred onesnaženimi vodami. Ključni cilj je zagotovitev ustrezne infrastrukture za

oskrbo s pitno vodo, ohranitev naravnih virov in eko sistemov, izboljšanje kvalitete podzemne vode kot vira pitne vode, izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalcev in izboljšanje javne oskrbe s pitno vodo.

Predvideno sofinanciranje iz KS je do 148,4 milijonov EUR.

Zmanjševanje škodljivega delovanja voda

Ukrepi bodo zajemali gradnjo infrastrukture za varstvo pred poplavami na prioriternih področjih, kartiranje poplavnih območij, program izboljšanja napovedovanja poplavnih dogodkov in vzpostavitev ustreznega hidrološkega monitoringa. Ključni cilji so: povečanje poplavne varnosti, naravno bogatenje podtalnice, ohranjanje eko sistemov, preprečevanje erozije in zmanjšanje vpliva klimatskih sprememb.

Predvideno sofinanciranje iz KS je do 74 milijonov EUR.

Razvojna prioriteta – trajnostna raba energije

Cilj te prednostne osi je uvesti bolj trajnostno porabo energije in tako prispevati k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter znatno povečati delež virov obnovljive energije pri primarni energiji. Dejavnosti se bodo osredotočile na energetske učinkovite obnavljanje obstoječih zgradb v javnem sektorju, spodbujanje učinkovite porabe električne energije in spodbujanje inovativnih ukrepov za lokalno oskrbo z energijo (Slovenia: Operational programme 2007–2013, 2007).

Za to področje do sedaj iz naslova kohezijske politike niso bila dodeljena posebna sredstva, medtem ko bo v prihodnje temu področju namenjenih 159,8 milijonov EUR, kar predstavlja skoraj četrtino vseh okoljskih investicij oz. več kot 11 % sredstev Kohezijskega sklada.

2.4.2.2.3 Prednostno področje – tehnična pomoč

Namen tehnične pomoči je zagotoviti učinkovito izvajanje operativnega programa, razvojnih prioritet, prednostnih usmeritev ter projektov in aktivnosti OP ROPI. Z aktivnostmi, ki se bodo izvajale v okviru tehnične pomoči, se bo povečala prepoznavnost programa in njegovih sestavnih delov, kakovost njihove izvedbe, njihovo spremljanje in nadzor nad njihovim izvajanjem. V okviru tehnične pomoči se spodbuja priprava projektnih predlogov, izvaja različne študije in vrednotenja ter aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti za podporo projektnim aktivnostim ter zagotavlja ustrezno kadrovske podpore za izvedbo aktivnosti.

Za to prednostno področje je predvideno sofinanciranje Kohezijskega sklada v višini do 29,6 milijonov EUR.

Kot prikazuje spodnja tabela, je Slovenija v obdobju 2007–2013 upravičena do črpanja 1,411 milijarde EUR sredstev iz Kohezijskega sklada (tekoče cene), kar je tretjina vseh sredstev kohezijske politike in bodo uravnoteženo razdeljena med okolje (vključno z energijo) in promet. 224 milijonov EUR v okviru OP ROPI za obdobje 2007–2013 bo prejela Slovenija iz ESRR. Skupaj z nacionalno udeležbo to pomeni 1,92 milijarde EUR, kar je okrog 40 % celotnih EU sredstev v obdobju 2007–2013 (v tekočih cenah) (Sredstva po operativnih programih in prioritetah posameznega operativnega programa, 2008).

Tabela 3: Finančna struktura razvojnih prioritet OP ROPI 2007–2013

PRIORITETNI CILJI	Prispevek EU v € (tekoče cene)	Prispevek Slovenije v € (tekoče cene)	Financiranje skupaj v € (tekoče cene)
1. Železniška infrastruktura	449.567.581	79.335.456	528.903.037
2. Cestna in pomorska infrastruktura	241.370.738	42.594.837	283.965.575
Ceste	206.840.911		
Pomorstvo	34.529.827		
3. Prometna infrastruktura – ESRR	224.029.886	39.534.686	263.564.572
4. Ravnanje s komunalnimi odpadki	205.568.426	36.276.782	241.845.208
5. Varstvo okolja – področje voda	325.483.339	57.438.237	382.921.576
Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih vod	102.784.212		
Oskrba s pitno vodo	148.466.085		
Zmanjšanje škodljivega delovanja vod	74.233.042		
6. Trajnostna raba energije – KS	159.886.553	28.215.275	188.101.828
7. Tehnična pomoč – KS	29.693.221	5.239.981	34.933.202
Skupaj	1.635.599.744	288.635.254	1.924.234.998

Vir: Sredstva po operativnih programih in prioritetah posameznega operativnega programa, 2008.

2.5 ANALIZA ČRPANJA SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA

Sloveniji je bila dodeljena pravica črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada, do katerih so upravičene le države oz. javni sektor, na sklepnih pogajanjih za članstvo Slovenije v EU v Kopenhagnu decembra 2002 (Kohezijska strategija za področje varstva okolja, 2008). Za obdobje 2004–2006 ji je bilo dodeljeno 172.654.702 EUR sredstev (Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008). Obdobje 2004–2006 pomeni leta, ko mora država sprejeti obveznosti, kar pomeni podpisati pogodbe s prijavitelji, sredstva pa se lahko dejansko črpajo šele v prihodnjih letih. Slovenija mora torej vse projekte financirati iz lastnih sredstev, šele pozneje, po množici nadzorov, pa so ji lahko ta sredstva povrnjena (Mrak & Wostner, 2005, str. 7).

V analizo črpanja sredstev je treba vključiti tudi predpristopni program ISPA. V skladu z Uredbo o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji (2005) se namreč za projekte ISPA, za katere so bili podpisani finančni

memorandumi do 31. decembra 2003 in se niso zaključili do 30. aprila 2004 ter so postali s 1. majem 2004 kohezijski projekti, do zaključka projekta plačila in povračila izvršujejo v skladu s pravilnikom, ki ureja postopke za izvrševanje proračuna Republike Slovenije. Za te kohezijske projekte plačilni organ za potrebe Ministrstva za finance spremlja in ločeno vodi porabo sredstev, ki jih je EU dodelila za Slovenijo v okviru programa ISPA in v okviru Kohezijskega sklada za obdobje 2004–2006. Ker so projekti prešli pod okrilje Kohezijskega sklada, bo tudi njihovo dokončanje potekalo v skladu s pravili, ki veljajo za Kohezijski sklad. Interni finačni podatki SVLR kažejo, da je pod okrilje Kohezijskega sklada prešlo 5 prometnih in 11 okoljskih projektov iz programa ISPA, zato so prav tako vključeni v analizo črpanja sredstev Kohezijskega sklada. V okviru tega programa je bilo Sloveniji dodeljeno 80.958.700 EUR (42.051.107 EUR za okolje in 39.907.593 EUR za promet) in gre za uradne podatke, ki izhajajo iz naslova podpisanih odločb Evropske komisije in finančnih memorandumov. Ko bo torej v nadaljevanju govora o projektih Kohezijskega sklada, bodo mišljeni tako projekti predpristopnega programa kot tudi Kohezijskega sklada (Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

Za obdobje 2004–2006 so vsa razpoložljiva sredstva že razdeljena posameznim projektom. Zaradi projektne pristopa, ki velja za to obdobje, je realizacija Kohezijskega sklada popolnoma odvisna od nosilcev posameznih projektov, kar pomeni, da sredstev v primeru težav pri črpanju ali nepravilnosti ni mogoče prerazporediti na druge projekte in so sredstva enostavno izgubljena, kar je drugače kot pri strukturnih skladih, ki delujejo po programskem pristopu.

V nadaljevanju predstavljena analiza je narejena na podlagi internih finančnih podatkov Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, in sicer glede na stanje konec meseca marca 2008. Slika 6 v Prilogah prikazuje implementacijo okoljskih projektov, Slika 7 v Prilogah pa implementacijo prometnih.

Najprej pogledjmo implementacijo okoljskih projektov. Od dodeljnih 130.501.664 EUR je bilo na postavke plačilnega organa povrnjenih 48.060.467 EUR oz. 37 % dodeljenih sredstev. Od 18 okoljskih projektov je eden fizično in finančno zaključen, 4 projekti so zaključeni fizično in je bilo zanje končno poročilo že poslano na Evropsko komisijo, kar pomeni, da čakajo na končni poračun, pri enem projektu pa še ni prišlo do podpisa pogodbe med izvajalcem del in upravičencem in se projekt še ne izvaja. Dva projekta tudi še nista prejela nobenih sredstev – pri enem je bila pogodba sklenjena šele konec leta 2007 in je bil izvajalec del uveden v delo, pri drugem je bila za en podprojekt pogodba podpisana, za tretjega pa pogodba ni bila sprejemljiva in je v pripravi nov razpis za izvajalce del. Trije projekti so že dosegli 80% limit, kar pomeni, da so bila vsa sredstva predplačil in vmesnih plačil že izplačana in sredstev pred končnim poračunom ni mogoče dobiti. Ti projekti so torej v zaključni fazi in bodo prejeli preostanek sredstev, ko bodo poslali končno poročilo z zahtevkom za plačilo na Evropsko komisijo. Za preostale okoljske projekte večinoma velja, da je bil izvajalec del uveden v delo

in dela potekajo v skladu s terminskim planom. Pri nekaterih so manjša odstopanja od plana in se načeloma težave pojavljajo pri razpisih, projektni dokumentaciji in nepredvidenih delih.

In kako kaže prometnim projektom? Od 84.204.145 EUR dodeljenih sredstev je bilo na postavke plačilnega organa povrnjenih 42.179.784 EUR oz. 51 % dodeljenih sredstev. Od devetih projektov sta dva fizično in finančno zaključena. Trije projekti niso še prejeli sredstev – pri enem izvajalec del za pol leta zamuja z deli, pri drugem projektu niso bile podpisane še vse pogodbe, pri tretjem pa dela potekajo z zamudami, ki pa naj bi bile nadoknadene. Za dva projekta je bilo končno poročilo z zahtevkom poslano na Evropsko komisijo, pri ostalih projektih dela normalno potekajo. Prometni projekti se v večini izvajajo po planu.

Če povzamemo črpanje sredstev Kohezijskega sklada v celoti, je bilo od 253.613.402 EUR dodeljenih sredstev na postavke plačilnega organa povrnjenih 108.649.313 EUR oz. 43% sredstev in lahko rečemo, da je črpanje počasno. Glavna težava preteklega programskega obdobja so bila namreč javna naročila. Določeni razpisi so se ponovili tudi po trikrat, kar je drastično zavleklo vse postopke. Pri kar nekaj projektih je od datuma odločbe s strani Evropske komisije pa do objave zadnjega razpisa prišlo tudi šele po treh letih. Eden takšnih je npr. Obnova useka Križni vrh (prometni projekt predpristopnega programa). Datum odločbe je bil 18. Decembra 2000, datum objave zadnjega razpisa pa šele marca 2004. Še v istem letu je potem prišlo do podpisa pogodbe med izvajalskim telesom in izvajalcem del, zadnja dela so bila zaključena v letu 2005, zadnje povračilo plačilnega organa v proračun pa je bilo do konca leta 2007. Opaziti je mogoče, da ko je enkrat objavljen razpis in je izbran izvajalec del, v večini primerov še v istem letu pride do podpisa pogodbe in v roku uvedba izvajalca v delo, gradnja pa v večini primerov tudi poteka v skladu s terminskim planom. Pri izvajanju del se pojavljajo nekatere običajne težave, kot so dopolnitve projektne dokumentacije, izvajanje nepredvidenih del ter težave s pridobivanjem gradbenih dovoljenj.

Novo programsko obdobje si nekoliko prizadeva omejiti ta problem, in sicer tako, da gre lahko upravičenec v objavo javnega naročila že pred izdajo odločbe, kar očitno v prejšnjem programskem obdobju ni bila praksa. Javno naročilo bo v novi finančni perspektivi objavljeno v roku pol leta od datuma izdaje odločbe s strani Evropske komisije. K skrajšanju postopkov bo v novem programskem obdobju prineslo tudi eno od meril za izbor projektov v okviru OP ROPI, in sicer dobra pripravljenost projekta (Interno gradivo Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, 2008).

Poleg problematike razpisov se kažejo še nekatere pomanjkljivosti udeležencev pri pridobivanju in črpanju sredstev Kohezijskega sklada (Povzetek zbirnega poročila o sposobnosti občin za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije, 2007):

- * pri pripravi investicijskega projekta upravičenci namenljajo premalo pozornosti kvalitetni oceni vseh potrebnih del in kot posledica tega tudi stroškom,

- * upravičenci pred samo prijavo projekta za pridobitev sredstev investicijskega projekta ne pripravijo do ustrezne stopnje,
- * napake v postopku oddaje javnih naročil lahko pripeljejo do revizijskih zahtevkov ponudnikov (primer: Daljinsko upravljanje sistema stabilnih naprav – prometni projekt KS); nepravilna izvedba oddaje javnih naročil, predvsem izbira postopka, opredelitev pogojev in meril pa pomeni, da projekt ne bo upravičen za sofinanciranje,
- * upravičenci posredniških teles med izvajanjem projekta ne obveščajo pravočasno o spremembah del,
- * upravičenci ne vzpostavljajo ustreznega projektnege vodenja, ki bi omogočal ustrezno finančno upravljanje in obvladovanje tveganj.

Osredotočiti se je treba na to (Filipič, Štern, Verhovnik, 2006):

- * da ima projekt jasne in merljive cilje, pričakovan rezultat, terminski plan ključnih aktivnosti in zagotovljene potrebne vire za uresničitev,
- * da je finančna konstrukcija projekta zaprta neodvisno od pričakovanih sredstev Kohezijskega sklada,
- * da je pridobivanje sredstev posledica in ne povod za definiranje projektov – pridobivanje sredstev sledi fazi definiranja projekta,
- * da je postopek razpisov za izvajalce del učinkovito izpeljan in
- * da je gradbeno dovoljenje dokument, ki kaže zrelost projekta.

Neprestano je treba investirati v administrativno usposobljenost za črpanje sredstev Kohezijskega sklada, da bodo sredstva pravočasno in kakovostno porabljena ter vzpostaviti učinkovit sistem izvajanja. Ključnega pomena je tudi dobra informiranost o samem sistemu delovanja KS, sposobnost pripraviti ustrezno projektno dokumentacijo in sproti reševati nastale težave, kar zahteva fleksibilnost, visoko stopnjo natančnosti vseh udeležencev ter ustrezen sistem nadzora.

Ostalo nam je še vprašanje, ali bodo v roku, torej do konca leta 2010, res izvedeni vsi projekti in porabljen ves razpoložljiv denar. 31. december 2010 je končni datum upravičenih izdatkov za projekte Kohezijskega sklada, ki ga je postavila Evropska komisija in pomeni, da mora do takrat izvajalsko telo za opravljena dela plačati račune, kar posledično pomeni, da morajo biti do takrat projekti tudi zaključeni. Končni datum upravičenih izdatkov se razlikuje od projekta do projekta in je opredeljen v odločbi za posamezen projekt. Interni podatki SVLR kažejo, da je konec leta 2010 končni datum za štiri projekte, pri vseh ostalih se morajo dela zaključiti prej oz. so že zaključena. Ali bodo projekti dejansko izvedeni do datuma, opredeljenega v odločbi, je seveda težko napovedati, saj lahko kadarkoli iz različnih razlogov pride do zastojev pri izvajanju projektov. Vendar pa je sedaj glede na informacije, s katerimi razpolaga SVLR, lahko reči, da bodo projekti izvedeni v roku. Pri projektih, kjer so odstopanja od terminskih načrtov, se dela bodisi pospešeno izvajajo, da nadoknadijo zamude bodisi se izvaja poostren nadzor nad izvajanjem del.

Pri kohezijskih projektih preteklega finančnega obdobja je torej opaziti, da so postopki od faze priprave projektov, postopkov javnega naročanja, pa do podpisa pogodbe precej dolgotrajni, medtem ko ostane za samo izvedbo projekta običajno zelo malo časa. Koliko se je Slovenija naučila od preteklih izkušenj in koliko je pripravljena na novo finančno perspektivo, pa se bo pokazalo v kratkem. NFP prinaša namreč ostrejša pravila za trajno razveljavitev pridobljenih pravic za prevzem obveznosti, poleg tega tudi več denarja, kot ga je Slovenija dobivala do sedaj.

SKLEP

Kohezijska politika dokazuje, da se lahko prilagodi spreminjajočim se okoliščinam, podpira naložbe v infrastrukturo, človeške vire in modernizacijo ter spodbuja raznolikost regionalnih gospodarstev ter se usmerja v uskladitev različnih političnih prednostnih nalog držav članic na področju javnih naložb s prednostnimi nalogami EU. Zagotavlja številne priložnosti vsem državljanom EU, ne glede na to kje živijo, kar dosega z zmanjšanjem razlik med regijami, izrabo neizkoriščenih možnosti in uporabo sredstev za investicije, ki spodbujajo rast.

Kohezijska politika si že od nekdaj pomaga s finančnimi instrumenti, da dosega svoje cilje. V preteklem finančnem obdobju so pomembno vlogo igrali štirje strukturni skladi in v vseh državah članicah spodbujali konkurenčnost, ekonomsko dejavnost in gospodarski razvoj v regiji. Poleg strukturnih skladov se pogosto omenja tudi Kohezijski sklad. Zakaj se velikokrat omenja le na hitro, je težko enoznačno reči, vsekakor pa velja dejstvo, da se od strukturnih skladov v marsičem razlikuje: načela financiranja strukturnih skladov se razlikujejo od načel financiranja Kohezijskega sklada, pravila, ki so v preteklem finančnem obdobju veljala za strukturne sklade, niso veljala za Kohezijski sklad, do sredstev strukturnih skladov so upravičene regije, do Kohezijskega sklada države članice, za projekte Kohezijskega sklada ni razpisov, ker so projekti vnaprej določeni v referenčnem okviru oz. operativnem programu, poleg tega so sprva prejemale njegova sredstva le štiri države članice.

Če je torej za Kohezijski sklad preteklega finančnega obdobja veljala posebnost, nejasnost, nepreglednost in problematika z razpisi, pa tekoče prinaša številne novosti. Kohezijski sklad ne deluje več ločeno od strukturnih skladov: ker sklade ureja skupna uredba, so pravila za upravljanje programov, ki jih financira Kohezijski sklad, usklajena s pravili strukturnih skladov, kar zagotavlja njihovo lažje in cenejše upravljanje. V okviru Kohezijskega sklada se tudi ne potrjuje več vsak projekt posebej, s čimer se skrajša čas do prejema finančnih sredstev. Tekoče finančno obdobje rešuje tudi problematiko počasnega črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada, in sicer z objavo razpisov za izvajalce del pred prejemom odločbe s strani Evropske komisije ter z zahtevo po izjemni pripravljenosti projekta in projektne dokumentacije.

Kohezijski sklad bo prenovljen bolj prispeval k razvoju regij Evropske unije, ki se že sooča s številnimi izzivi: s staranjem prebivalstva, večjimi gospodarskimi pritiski svetovne

konkurence, višjimi cenami energije, podnebnimi spremembami in socialno polarizacijo. V nekaterih regijah bodo ti izzivi povzročili nove ovire za gospodarski razvoj, v drugih pa bodo ustvarili priložnosti za zaposlovanje in rast. Zato morajo pri ustvarjanju blaginje, delovnih mest in gospodarske rasti sodelovati vse regije in celotno prebivalstvo. *»Kohezijska politika v Skupnosti mora biti kot srce v človekovem telesu in si mora prizadevati ponovno oživeti človeško življenje v regijah, kjer je bilo zamrto«* (Ray, 1968).

LITERATURA IN VIRI

1. *Basic principles of the NUTS*. Najdeno 12. aprila 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html.
2. *Cilj 1*. Najdeno 22. januarja 2008 na spletnem naslovu http://miha.ef.uni-lj.si/rcef/kpeu/index.asp?pg=razlaga_pojmov/cilj_1.
3. *Cilji kohezije 2007–2013*. Najdeno 27. oktobra 2007 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/cilji_kohezije_2007_2013/.
4. *Cohesion policy 2007–13*. (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
5. *Državni razvojni program Republike Slovenije za obdobje 2007–2013*. (2008). Ljubljana: Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
6. Enotni evropski akt. (2004). Uradni list RS – MP. (Št. 27/2004, 23. april 2004).
7. *ESS – Evropski socialni sklad*. Najdeno 12. oktobra 2008 na spletnem naslovu http://euskladi.gov.si/skladi/strukt_ess.html.
8. *Evropski sklad za regionalni razvoj*. Najdeno 26. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/skladi/esrr/>.
9. *Evropski socialni sklad*. Najdeno 26. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/skladi/ess/>.
10. *Faze upravljanja s kohezijskimi sredstvi*. Najdeno 11. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://miha.ef.uni-lj.si>.
11. Filipič, L., Štern, B. & Verhovnik, J. (2006): *Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU*. Maribor: Založba Forum Media.
12. *Finančna razdelitev sredstev strukturnih in kohezijskega sklada v Sloveniji*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>.
13. Hrovat, M. (2005). *Vpliv strukturnih skladov in kohezijskega sklada na realno konvergenco med državami in regijami Evropske unije*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
14. Hrovatin, N. (2004). *Razvojne poti slovenskega gospodarstva*. Ljubljana: Zavod Republike slovenije za šolstvo.
15. Inforegio news. (2006). *Informacijsko pismo*. (Št. 149, september 2006). Bruselj: Generalni direktorat za regionalno politiko.
16. *Interno gradivo Nove Ljubljanske banke d.d.* (2007).
17. *Interno gradivo Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko*. (2008).

18. *Introduction to the NUTS and the Statistical regions of Europe*. Najdeno 12. aprila 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/introduction_regions_en.html.
19. *Kohezijska strategija za področje varstva okolja*. Najdeno 4. maja 2008 na spletnem naslovu http://euskladi.gov.si/skladi/kohezija_1.html.
20. *Kohezijski sklad EU za okolje*. Najdeno 16. oktobra 2007 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=69>.
21. Kuypers, W. (2004). Štiri leta programa ISPA. V *Inforegio Panorama* (str. 9–13). Bruselj: Urad za publikacije.
22. Mašanović, B. (2007, 24. september). Poziv k pospešitvi črpanja sredstev EU. *Delo*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,36,241630.
23. *Minister dr. Ivan Žagar v Bruslju na slovesnem podpisu dveh operativnih programov*. Najdeno 2. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/novice/default.aspx?UID=4>.
24. Mrak, M. (2004). *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: Samozaložba.
25. Mrak, M., Rant, V. (2004, 5. maj). Vsebinski izzivi razširjene EU in nova finančna perspektiva. *Bančni vestnik*, 53 (5), 117-125.
26. Mrak, M., Wostner, P. (2005, 17. maj): Za desetimi gorami in desetimi vodami so sredstva kohezijske politike EU. *Finance*, str. 7.
27. *Nacionalni strateški referenčni okvir 2007- 2013*. (2007). Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
28. *Načela delovanja strukturnih skladov*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>.
29. *Novo partnerstvo za kohezijo*. (2004). Tretje poročilo o gospodarski in socialni koheziji. Luksemburg: Urad za uradne publikacije evropskih skupnosti.
30. Odločba št. 1692/96/ES Evropskega parlamenta in Sveta. (1996). *Uradni list EU*. (Št. 228/1996, 9. september 1996).
31. Odločba Komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za konvergenčni cilj za obdobje 2007–2013. (2006). *Uradni list EU*. (Št. L 243/2006, 6. september 2006).
32. Odločba Komisije z dne 4. avgusta 2006 o določitvi okvirne dodelitve odobritev za prevzem obveznosti po državah članicah za cilj evropskega teritorialnega sodelovanja za obdobje 2007–2013. (2006). *Uradni list EU*. (Št. L 247/2006, 9. september 2006).

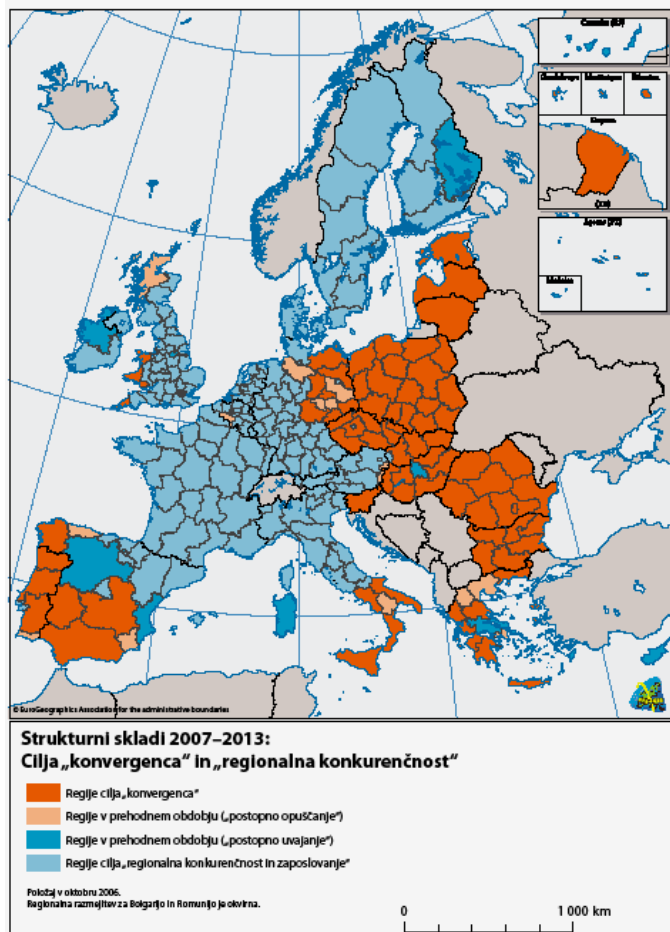
33. *Organizacija izvajanja kohezijske politike*. Najdeno 26. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/predstavitev/struktura/>.
34. *Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007- 2013*. (2007). Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
35. *Opozorilo novinkam glede črpanja sredstev, Slovenija med boljšimi*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.svlr.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/2005/1570/>.
36. *Origins and evolution of EU regional policy*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/slides/2007/history.ppt.
37. *Pogosta vprašanja*. Najdeno 15. oktobra 2007 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=50>.
38. *Poročilo o črpanju strukturnih skladov in kohezijskega sklada*. Najdeno 26. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/>.
39. *Postopek priprave ter izvedbe projektov*. Najdeno 10. decembra 2007 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=118>.
40. *Povzetek revizijskega poročila Predplačila iz Evropskih skladov kot prihodek proračuna Republike Slovenije*. Najdeno 17. februarja 2008 na spletnem naslovu [http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/1/K5F6A7FCC9CF8DF0EC12573B800340280/\\$file/Povzetek_EUSklad_i_predplacila.doc](http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/1/K5F6A7FCC9CF8DF0EC12573B800340280/$file/Povzetek_EUSklad_i_predplacila.doc).
41. Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti. (2006). *Uradni list EU*. (Št. C 321E/2006, 29. december 2006).
42. *Predstavitev evropskih skladov*. Najdeno 22. januarja 2008 na spletnem naslovu http://www.rezultatplus.si/Predstavitev_evropskih_skladov-p45.
43. *Priprava projektov*. Najdeno 10. Decembra 2007 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=115>.
44. *Proračun EU za leto 2008*. Najdeno 3. maja 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/dep_eu_budg_2008_sl.pdf.
45. Ray, J. (2008). *Origins and evolution of EU regional policy*. Najdeno 1. maja 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy_sources/slides/2007/history.ppt.
46. *Razlaga pojmov*. Najdeno 22. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://miha.ef.uni-lj.si/rcef/kpeu/index.asp?pg=predstavitev/razlaga>.
47. *Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje okolja za obdobje 2004-2006*. (2003). B.k.: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo.

48. *Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004-2006.* (2003). B.k.: Ministrstvo za promet.
49. *Revidirana strategija socialne kohezije.* Najdeno 31. Marca 2008 na spletnem naslovu http://www.coe.si/.../res/dokument/10368-_1.pdf&title=revidirana_strategija_socialne_kohezije.pdf.
50. Rimski pogodbi. (2002). *Uradni list EU.* (Št. C 323/2002, 24. december 2002).
51. *Shematski prikaz finančnih instrumentov EU 2007-2013.* Najdeno 3. maja 2008 na spletnem naslovu http://kraskiokraj.kras-carso.com/dokumenti/207_SLO_Kohez.pdf.
52. Sklep sveta o strateških smernicah Skupnosti o koheziji. (2006). *Uradni list EU.* (št. L 291/2006, 6. oktober 2006).
53. *Slovenia: Operational programme 2007-2013.* Najdeno 14. Decembra 2007 na spletnem naslovu <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/332&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.
54. *Solidarnost v korist vseh.* Najdeno 2. novembra 2007 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas/slovenia/factsheets/pdf/fact_si_sl.pdf.
55. *Splošni proračun Evropske unije za proračunsko leto 2008.* (2008). Luksemburg: Urad za uredne publikacije Evropskih skupnosti.
56. *Sredstva po operativnih programih in prioritetah posameznega operativnega programa.* Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>.
57. *Statistični urad Republike Slovenije.* Najdeno 30. Marca 2008 na spletnem naslovu http://193.2.238.17/doc/reg/karta_NUTS2_in_NUTS3.jpg.
58. *Strategija regionalnega razvoja Slovenije.* (2001). Ljubljana: Agencija RS za regionalni razvoj.
59. *Struktura izvajanja.* Najdeno 16. oktobra 2007 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=108>.
60. *Strukturni skladi.* Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>.
61. *The cohesion Fund at a glance.* Najdeno 12. oktobra 2007 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/procf/cf_sl.htm.
62. Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada EU v Republiki Sloveniji. (2005). *Uradni list RS.* (Št. 37/2005, 11. april 2005).
63. Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007-2013. (2007). *Uradni list RS.* (Št. 41/2007, 11. maj 2007).

64. Uredba Komisije (ES) št. 105/2007. (2007). *Uradni list RS*. (Št. 39/2007, 10. februar 2007).
65. Uredba Komisije (ES) št. 1386/2002. (2002). *Uradni list Evropskih skupnosti*. (Št. L 201/5/2002, 29. julij 2002).
66. Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006. (2006). *Uradni list EU*. (Št. L 210/2006, 31. julij 2006).
67. Uredba Sveta (ES) 1084/2006. (2006). *Uradni list EU*. (Št. L 210/2006, 31. julij 2006).
68. Uredba Sveta (ES) št. 1164/1994. (1994). *Uradni list EU*. (Št. L 130/1994, 25. maj 1994).
69. Uredba Sveta (ES) št. 1267/1999. (1999). *Uradni list RS*. (Št. L 161/1999, 26. junij 1999).
70. *Vrednote*. Najdeno 11. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://miha.ef.uni-lj.si/rcef/kpeu/index.asp?pg=predstavitev/vrednote>.
71. *Vrste strukturnih skladov*. Najdeno 28. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>.
72. *Zgodovina pogajanj*. Najdeno 18. maja 2008 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/zgodovina_pogajanj/.
73. Walsh, J. (2004). *Razvoj Kohezijskega sklada*. V Inforegio Panorama (str. 3–7). Bruselj: Urad za publikacije.
74. Wostner, P. (2007, 23. maj). Reforma kohezijske politike. Najdeno 7. januarja 2008 na spletnem naslovu http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/pregled_proracuna_EU/Wostner1.pdf.

PRILOGE

Slika 1: Regije cilja konvergence na ravni EU



Vir: Inforegio Panorama, 2006.

Slika 2: Regije upravičene do sredstev Kohezijskega sklada



Vir: Cohesion Policy, 2007–13, 2007, str. 17.

Slika 3: Zahtevek za vmesno/ končno plačilo

ZAHTEVEK ZA VMESNO/KONČNO PLAČILO				
Ime projekta: . . .				
Referenčna številka Komisije (št. CCI) . . .				
Po členu D(2)(b)/(d) Priloge II k Uredbi (ES) št. 1164/94 podpisani/-a (ime s tiskanimi črkami, žig, naziv in podpis pristojnega organa) prosim za vmesno/končno plačilo (*) v znesku EUR. Ta zahtevek za plačilo izpolnjuje pogoje, ker:				
(Nepotrebno črtajte)				
(a) poročilo o napredku projekta glede na stvarne in finančne kazalce ter izkazovanje njegove skladnosti z odločbo o dodelitvi pomoči, vključno s določenimi posebnimi pogoji	— je priloženo			
(b) zadnje letno poročilo/končno poročilo o izvajanju, ki se zahteva po prilogi k Prilogi II k uredbi/členu F(4) Priloge II k uredbi, in v slednjem primeru vključno s podrobnostmi o skladnosti s predpisi o oddaji javnih naročil	— je že bilo poslano — je priloženo			
(c) ugotovitve in priporočila nacionalnih revizijskih organov/revizijskih organov Skupnosti, zlasti popravki domnevnih ali dokazanih nepravilnosti	— so bili upoštevani — ni bilo ugotovitev ali priporočil			
(d) glavni tehnični, finančni in pravni problemi, ki so se pojavili, ter ukrepi, sprejeti za njihovo odpravljanje	— so navedeni — niso bili ugotovljeni			
(e) analiza odstopanj od prvotnega finančnega načrta	— je že bila poslana — je priložena			
(f) ukrepi obveščanja javnosti, ki so bili sprejeti v zvezi s projektom	— so navedeni			
(g) noben od potrjenih izdatkov ni bil odložen po členu G(2) ali H(2) Priloge II k uredbi				
Plačilo se nakaže na:				
Upravičenec				
Banka				
Račun št.				
Imetnik računa (če ni isti kot upravičenec)				
Datum	<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px; text-align: center;">20__</td> </tr> </table>			20__
		20__		
Ime, napisano z velikimi tiskanimi črkami, žig, naziv in podpis pristojnega organa				

(*) Nepotrebno črtajte.				

Vir: Uredba Komisije (ES) št. 1386/2002.

Slika 4: Potrdilo in poročilo o izdatkih ter zahtevkah za plačilo

POTRDILO IN POROČILO O IZDATKIH TER ZAHTEVEK ZA PLAČILO									
EVROPSKA KOMISIJA									
Kohezijski sklad									
(Vmesno/končno potrdilo/poročilo o izdatkih ter zahtevkah za plačilo (poslati oddelku GD Regio po uradni poti)									
Ime projekta:									
Odlomba Komisije št. z dne									
Referenčna številka Komisije (CCT)									
Nacionalna referenčna številka (če obstaja)									
POTRDILO									
Podpisani/-a									
zastopajoč/-a plačilni organ, imenovan (-i)									
potrjujem, da so bili vsi upravičeni izdatki, ki so navedeni v priloženem poročilu o izdatkih ter predstavljajo prispevek Kohezijskega sklada in nacionalni prispevek, plačani v skladu z napredovanjem projekta									
po (€)	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td>20</td><td>__</td></tr></table> in značajo: <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td>EUR</td></tr></table> (natančen znesek na dve decimali)			20	__				EUR
		20	__						
			EUR						
Priloženo poročilo o izdatkih, razvrščenih po kategorijah in v primeru skupine projektov po projektih, zajema izdatke do									
<table border="1"><tr><td></td><td></td><td>20</td><td>__</td></tr></table>				20	__				
		20	__						
in je sestavni del tega potrdila, pa tudi priloženo poročilo o napredovanju projekta glede na načrte/končno poročilo.									
Potrjujem tudi, da se je projekt izvajal/-i v skladu s pogoji odločbe in v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1164/94, zlasti glede:									
1. skladnosti z določbami Pogodbe in pravnih aktov, sprejetih na njeni podlagi, ter politikarni Skupnosti, zlasti o varstvu okolja, prometa (vključno z vseevropskimi omrežji), s pravili o konkurenci in oddaji javnih naročil (Člen 8 Uredbe (ES) št. 1164/94);									
2. uporabe postopkov upravljanja in nadzora pri projektu, predvsem za preverjanje resničnosti navedenih izdatkov in pravnega izvajanja projekta v skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1386/2002 in za to, da se preprečijo, odkrijejo in popravijo nepravilnosti, preganjajo goljufije in izterjajo nepravilno plačani zneski (Člen 12 Uredbe (ES) št. 1164/94 ter člena 67 in H Priloge II k tej uredbi).									
<hr/>									
⁽¹⁾ Navedite upravni akt o imenovanju v skladu s členom D(1) in (4) Priloge II k Uredbi (ES) št. 1164/94, ustrezno referenčno številko akta in datum.									
⁽²⁾ Začetni datum upravičenosti izdatkov po odločbi.									

Vir: Uredba Komisije (ES) št. 1386/2002.

Slika 5: Izjava o zaključku projekta

174	SL	Uradni list Evropske unije	14/Zv. 1
-----	----	----------------------------	----------

PRILOGA III

OKVIRNI VZOREC IZJAVE O ZAKLJUČKU PROJEKTA (1)

(Poglavje V)

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko

UVOD

1. Podpisani/-a (navedite ime s tiskanimi črkami, naziv in ime službe) sem pregledal/-a in opravi/-a tako, da je bilo mogoče dobiti zadostno zagotovilo, da v končnem poročilu o izdatkih in v zahtevku za plačilo preostanka pomoči Skupnosti, naslovljen na Komisijo.

OBSEG PREGLEDA

2. Pregled sem opravil/-a v skladu z določbami poglavja V Uredbe (ES) št. 1386/2002. Pregled sem načrtoval/-a in opravi/-a tako, da je bilo mogoče dobiti zadostno zagotovilo, da v končnem poročilu o izdatkih in v zahtevku za plačilo preostanka pomoči Skupnosti ni bistvenih netočnosti, zlasti glede izvajanja projekta (2) v skladu s pogoji odločbe o dovolitvi in cilju, določenimi za ta projekt. Postopek in informacije, ki so bili uporabljeni pri pregledu, vključno z ugotovitvami pregledov, ki so bili opravljeni v preteklih letih, so na kratko opisani v priloženem poročilu.

PRIPOMBE

3. Obseg pregleda je bil omejen zaradi naslednjih dejavnikov:

(a)

(b)

(c), itd.

(Navedite morebitne ovire, na katere ste naleteli pri pregledu, kot na primer sistemske probleme, slabosti pri upravljanju, pomanjkanje revizijskih sledi, pomanjkanje spremljajoče dokumentacije, primeri v sodnem postopku itd.; ocenite zneske izdatkov, na katere so te ovire vplivale, in ustrezní znesek pomoči Skupnosti).

4. Ta pregled, skupaj z ugotovitvami drugih nacionalnih pregledov in pregledov Skupnosti, do katerih sem imel/-a dostop, so pokazali, da redko/pogosto (ustrezno označite: če pogosto, razložite) prihaja do napak/nepravilnosti. Napake/nepravilnosti, o katerih se je poročalo, so pristojni organi zadovoljivo odpravili in ni videti, da bi vplivale na znesek pomoči Skupnosti, ki je zapadel v plačilo, razen naslednjih izjem:

(a)

(b)

(c), itd.

(Navedite napake/nepravilnosti, ki niso bile zadovoljivo odpravljene, in za vsako od njih, ali gre morda za problem sistemske narave, kakšne so razsežnosti problema ter zneske pomoči Skupnosti, za katere se zdi, da imajo največ vpliv).

SKLEPI

Bodite:

če pri pregledu ni bilo ovir, če so bile napake redke in če so bili vsi problemi zadovoljivo rešeni:

5. (a) glede na opravljeni pregled in ugotovitve drugih nacionalnih pregledov ali pregledov Skupnosti, do katerih sem imel/-a dostop, menim, da končno poročilo o izdatkih in končno poročilo v vseh bistvenih vidikih pravilno predstavljata izdatke, do katerih je dejansko prišlo, in čelo, ki je bilo opravljeno, v skladu z veljavnimi predpisi ter pogoji odločbe o projektu in njegovimi cilji, ter da se zahtevek za plačilo preostanka pomoči Skupnosti, naslovljen na Komisijo, lahko obravnava kot veljaven;

Bodite:

če so bile pri pregledu nekatere ovire, vendar napake niso bile pogoste, ali če nekatere problemi niso bili zadovoljivo rešeni:

(1) V primeru skupnih projektov, za katere je bila sprejeta ena odločba, se izjava nanasa na to skupno projektov.

(2) Vključno s posameznimi projekti v skupini projektov.

Vir: Uredba Komisije (ES) št. 1386/2002

Slika 6: Implementacija okoljskih projektov Kohezijskega sklada

Projekt	Datum odločbe/FM	Datum objave zadnjega razpisa	N + 24 ²	Celotni upraviteljski stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Cistilna naprava Celje	18. 12. 2000	19. 3. 2004	real.	14.046.901	8.428.141	60	8.097.183	96	Končno poročilo s končnim zahtevkom za plačilo poslano na EK oktobra 2007. Gradnja po vseh treh izvajalcih (CMAC d. d. Celje, VA TECH WABAG GmbH, NIVO d. d. Celje) zaključena.
Kanalizacijski sistem in centralna čistilna naprava Lendava	18. 12. 2000	21. 1. 2005	real.	8.171.650	3.595.526	44	2.969.168	83	Končno poročilo skupaj s končnim zahtevkom za plačilo in izjavo o zaključku pomoči poslano na EK decembra 2007. Gradnja zaključena (SGP Pomgrad d. d.).
Čiščenje odpadnih voda in nadgradnja sistema pitne vode v porečju Pake	30. 4. 2002	14. 1. 2005	real.	9.014.272	4.507.136	50	3.605.709	80	Končno poročilo v Bruslju najkasneje do 30. 6. 2009. S strani SGT Ljubljana gradnja zaključena, s strani Hidroinženiring d. o. o. Lj gradbena dela (vodovodni sistem) in postavno obratovanje zaključena, nad izvajanjem del HEI d. o. o. Maribor gradbeni nadzor.
Vodovodna in vodovodna – Banjškega platoja	26. 11. 2001	23. 4. 2004	real.	5.095.726	2.547.863	50	2.384.179	94	Končno poročilo skupaj s končnim zahtevkom za plačilo poslano na EK junija 2007. Gradnja zaključena (Primož d. d. Ajdovščina).
Čiščenje odpadnih voda v porečju Mislinja, v Slovenj Gradcu	15. 2. 2001	4. 1. 2002	real.	5.351.084	2.675.542	50	2.541.765	95	Končno poročilo skupaj s končnim zahtevkom za plačilo poslano na EK avgusta 2007. Gradnja zaključena (Primož d. d. Ajdovščina).
»nadaljevanje« Center za ravnanje z odpadki Dolenjska – I. faza	13. 12. 2001	5. 12. 2003	real.	6.914.620	3.457.310	50	2.622.806	76	Končni datum upraviteljskih izdatkov 30. 6. 2008. Gradnja v zaključni fazi (Goldar Europe EIC). Izvedena regionalna centra za obdelavo odpadkov Dolenjska – 31. 1. 2007 usadno odprto novo odlagališče nevarnih odpadkov, izvršeno plačilo prve mesečne situacije. Naročnik pričel pripravljati končno poročilo za projekt. Izvedena pomoč pri pripravi dokumentacije – projekt zaključen, rezultat podprojekta je vloga za sofinanciranje iz KS – 2. faza, ki je pripravljena za obravnavo v NFP. Naročnik izbral izvajalca, ki dopoljuje vlogo za II. Fazo.

² N + 24 predstavlja obdobje od datuma začeta del, navedenega v vlogi, v katerem se mora pričeti gradnja (podpis pogodbe ni dovolj). Gradnja se prične, ko naročni inženir uvede izvajalca v delo.

³ se nadaljuje

Projekt	Datuma odločbe/FM	Datuma objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravičeni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Ciščenje odpadnih voda v porečju Mislinja	28. 11. 2003	8. 6. 2007	real.	4.564.254	2.282.127	50	1.559.680	68	EK odobripla podajšanje FM-a. Končni datum upravičenih izdatkov 31. 12. 2010. Podprojekat <u>Dravograd</u> – gradnja po tematskem planu (SGP Pomgrad d. d.) Podprojekat Mislinja (Nivo d. d.) – gradnja skladno s tematskim planom, težave pri gradnji zaradi izdelave nujnih dopolnilnih projektnih dokumentacije in nujno potrebnih nepravičenih del. Izvajanje storitev povezanih z informativnim javnosti-izbran izvajalec za izdelavo strategije in izvedbo obveščanja javnosti o izvajanju del (Okoliško-raziskovalni zavod S.p. Pralose). 6. 2. 2008 izvedena kontrola projekta s strani OUI.
Ciščenja odpadnih voda v spodnjem toku Save, v Brežicah, Krškem in Savnici	18. 12. 2002	16. 3. 2007	real.	20.413.156	10.206.578	50	2.439.975	24	Končni datum upravičenih izdatkov 31. 12. 2008. Gradnja podprojekta (kanalizacijski sistem) Krško se izvaja (Primorje d. d., Ajdovščina), pogodba podpisana, manjša odstopanja od predvidenega tematskega plana zaradi težav pri pridobivanju gradbenih dovoljenj, realizacija na letni ravni 2007 manjša od planirane, dela potekajo pospešeno. Podprojekat Brežice (izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega omrežja): teča projektiranje (Primorje d. d., Ajdovščina), prav tako manjša odstopanja od predvidenega tematskega plana (težave pri pridobivanju gradbenih dovoljenj), dela potekajo pospešeno. Postopek s pogajanjimi podprojekta Savnica (izgradnja kanalizacijskega sistema in čistilne naprave) izveden, pogodba med izvajalcem del in občino podpisana, inženir uvedel izvajalca v delo, projektna dokumentacija v zaključni fazi, izvajajo se pripravljalska dela.
Center za ravnanje z odpadki:Pucovci	19. 10. 2003	17. 2. 2006	real.	6.601.768	3.300.884	50	1.906.205	58	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 12. 2007. Organ upravljanja EK zaprosil za podajšanje FM-a do 31. 12. 2010. Odločba prejeta 4. 4. 2008, dela se izvajajo skladno s tematskim planom (SGP Pomgrad d. d.), pogodba podpisana.

Projekt	Datuma odločbe/FM	Datuma objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravičeni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Tehnična pomoč za čiščenje odpadnih voda v srednjesevskem bazenu	10. 11. 2000	11. 1. 2002	real.	300.000	225.000	75	224.963	100	Projekt fizično in finančno zaključen (Hidroinženiring d. o. o., Lj.).
Tehnična pomoč za izdelavo plana upravljanja v porečju Krke	23. 9. 2003	3. 4. 2004	real.	1.100.000	825.000	75	495.000	60	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 08. 2008. Zaradi težav pri pridobivanju služnosti zemljišč podpisani aneksi k pogodbi za podaljšanje roka. Pogodbeni rok se je iztekel, pogodba ni bila realizirana v celoti. Izvajanje aktivnosti za razrešitev nastale situacije. Končni rezultat projekta bo izdelana vloga za sofinanciranje KS. Izvajalec del Hidroinženiring d. o. o., Lj.
SKUPAJ ISPA				81.573.431	42.051.107	52	28.846.633	69	
Regionalni center za ravnanje z odpadki Celje – I. Faza (Bukov Zlatak)	20. 12. 2004	24. 2. 2006	real.	14.795.800	8.877.480	60	7.101.984	80	Končni datum upravičenih izdatkov: 1. 11. 2008 Gradnja odlagališča: dela se izvajajo (Nivo Celje) Podprojekat Komuniciranje z javnostmi: pogodbeni dela se izvajajo (Pristop d. o. o.). Gradnja v zaključeni fazi.
Zbiranje in čiščenje odpadnih voda v obalnem porečju (Koper, Izola, Piran)	20. 12. 2004	13. 8. 2007	real.	26.475.468	15.241.927	57,57	4.449.766	29	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 12. 2009 Kopirni datum upravičenih izdatkov: 31. 8. 2009. Mehansko biološka obdelava odpadkov: pogodba podpisana, pogodbeni dela se izvajajo. Termična obdelava odpadkov: pogodbeni dela se izvajajo. Nedorečeno: Pogodba z izvajalcem podpisana, pogodbeni dela se izvajajo. Komuniciranje z javnostmi: Pogodba podpisana, izvajajo se pogodbeni dela.
Regionalni center za ravnanje z odpadki Celje – II. faza	19. 12. 2005	22. 9. 2006	real.	29.045.329	20.331.730	70	7.583.232	37	

» se nadaljuje

Projekt	Datum odločbe/FM	Datum objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravitelni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila Plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Zbiranje in čiščenje odpadnih voda ter oskrba s pitno vodo v občini Tržič	14. 12. 2005	24. 10. 2007	real.	18.828.147	11.306.521	60	0	0	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 12. 2010 Izvajalec: SCT d. d., Project d. d. Nova Gorica, Futura DDB d. o. o. Pogodbe za odvodnjavanje in čiščenje odpadnih voda ter oskrbo s pitno vodo v občini Tržič, za nadzor in komuniciranje podpisane, za Izgradnjo čistilne naprave ponudba nesprijemljiva (pomudno očno presajla ocenjeno vrednost). V prijavi nov razpis za izvajalca del.
Celovito varovanje vodnih virov podtalnice Ptujskega polja- Faza I	19. 12. 2005	5. 1. 2007	real.	30.393.664	19.755.880	65	0	0	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 12. 2010 Gradnja čistilne naprave: pogodba sklenjena 10. 12. 2007 in 18. 12. 2007 izvedena uvedba v delo, pripravljena se dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja. Nadzor in komuniciranje: Pogodba z izvajalcem podpisana, aktivnosti v teku.
Čistilna naprava za odpadna voda in kanalizacijski sistem v povodju Srednje Sava-Trbovlje, Hrastnik	19. 12. 2005	29. 6. 2007	real.	12.553.147	7.531.888	60	78.852	1	Končni datum upravičenih izdatkov: 31. 12. 2010 Izvajanje pogodbenih del (SGP Pomgrad, GD Hrastnik, Imelda).
Hidrovišične izboljšave kanalizacijskega sistema Ljubljana	21. 12. 2006	18. 7. 2007	20. 12. 2008	13.119.250	5.405.131	41,2	0	0	Končni datum upravičenih izdatkov: 30. 09. 2010 zbiiralnika: Pomudne nesprijemljive. Naročnik bo izvedel postopek javnega naročila po postopku s pogajanjimi po predhodni objavi. zadrževalni bazeni: Naročnik bo izvedel postopek javnega naročila po postopku s pogajanjimi po predhodni objavi. Nadzor: izvajalec dal izbrati Sikti z javno štiti: izvajalec dal izbrati
SKUPAJ KS				145.210.805	88.450.557	61 %	19.213.834	22 %	
SKUPAJ OKOLJE				226.784.236	130.501.664	58 %	48.060.467	37 %	

Vir: Interno gradivo Službe vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008.

Legenda:

- FM Finančni Memorandum
- PO Plačilni organ
- NFP Nacionalni finančni program
- SVLR Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko
- EK Evropska Komisija
- FM Finančni Memorandum
- OU Organ upravljanja

	početni račun zapesti
	zadjužen, končno poročilo oddano, čekanje na končni poročun
	30% litrat (predložena in izplačana so vsa sredstva predpisani in vmesnih plov pred končnim poročunom ni mogoče dobiti)
	niso podpisane, projekti se še ne izvajajo

Slika 7: Implementacija prometnih projektov Kohezijskega sklada

Projekt	Datum odločbe/FM	Datum objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravitveni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Obnova uspeha Kritini vrh z obnovo železniškega odseka Zidani Most-Maribor	10. 11. 2000	17. 4. 2004	real.	13.992.537	9.375.000	67	9.375.000	100	Projekt fizično in finančno zaključen (Primoje d. d., Ajdovščina, Železniško gradbo, podjetje, Lj.) - projekt je končan, račun zaprt.
Modernizacija signalnih in varnostnih naprav na železniški progi Divača-Koper	20. 11. 2001	23. 4. 2004	real.	16.830.600	8.415.300	50	0	0	Končni datum upravitvenih indikov 31. 12. 2010. Izvajalec za svetovanje in nadzor so Slovenske železnice d. d. Konec leta 2006 podpisana pogodba s Konzorci Alcatel, Istra, Primoje. Izvajalec zmanjša z izvedbo del za 6 mesecev. Dela naj bi se končala v pogodbenem roku.
Nadgradnja železniške proge Ljubljana-Zidani Most-Maribor	16. 9. 2002	27. 11. 2003	real.	25.803.500	10.063.365	39	8.096.563	80	Projekt zaključen 24. 5. 2006. Končno poročilo plačilni organ skupaj s končnim zbirnikom za plačilo in izjavo o zaključni pomoči poslal na EK decembra 2007. Pričakuje se povračilo zadnjih 20 % Izvajalec del SGT d. d., Ljubljana

Projekti	Datuma odločbe/FM	Datum objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravitelni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila plačilnega organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
Modernizacija signalno-varno starih in telekomunikacijskih naprav in sistemov na železniški progi Pragersko-Ormož	8. 12. 2003	30. 9. 2005	real.	17.682.330	10.078.928	57	0	0	Pogodba podpisana 4. 4. 2007. Dela potekajo z manjšimi zamudami. Izvajalec del: Konzorcij AS: Siemens, nastor in varnost: Slovenske železnice. Zavrženi za povračila v letu 2008 bodo potekali v skladu s finančnim planom.
Tehnična pomoč za vzpostavitev sistemov GSM-R, ERTMS/ETCS in fiksnih napeljav za daljinsko krmiljenje železniškega sistema	/	/	/	1.300.000	975.000	75	937.500	96	Projekt fizično in finančno zaključen- projekt je končan, račun zaprt
SKUPAJ ISPA				75.608.967	38.907.593	52 %	18.409.063	47 %	
Avtocestni odsek Smednik- Krška vas	20. 12. 2004	29. 10. 2004	real.	50.731.907	33.990.378	67	27.192.302	80	Gradbena dela zaključena (SCT, Primorje, CGP NMI, GIZ Gradis, Kraški zidars). Končni zahtevki za povračilo plačilni organ certifikal in skupaj s končnim poročilom poslat na EK.
Modernizacija železniške proge Pragersko-Ormož	20. 12. 2004	8. 12. 2006	real.	27.395.200	14.519.456	53	7.701.197	53	8. 12. 2006 podpisana pogodba z izvajalcem (SZ-ZGP, SCT, Alpina, DIS Consulting). 15. 12. 2006 izvedena uveljava v delo. Vloga za sprejembo datuma dokončanja del (31. 12. 2010) in sprejembo kategorizacije stroškov posredovanja na SVLR. <u>Pu</u> odločbo posredoval na EK.
Daljnisko upravljanje sistema stabilnih naprav električne vjake na slovenskem železniškem omrežju v RS	21. 12. 2005	/	1. 9. 2008	28.347.650	23.528.549	83	0	0	Za 1. sklop vložen zahtevki za revizijo, naročnik sprejel sklep o izbiri izvajalca. Ostale pogodbe podpisane (2. do 5. sklop, Iksis Sistemi d. d., SCT Ljubljana).
Izgradnja avtocestnega odseka Vrba Perarica	1. 12. 2006	18. 4. 2006	real.	23.217.203	12.165.762	52,41	7.286.285	60	Pogodbi podpisani. Dela po temniškem planu (V-Primorje, SCT). Prvi zahtevki za plačilo realizirani. V pripravi drugi zahtevki.

14

»se nadaljuje«

Projekt	Datum odločbe/FM	Datum objave zadnjega razpisa	N + 24	Celotni upravitelni stroški (v EUR)	Dodeljena pomoč iz KS (v EUR)	Stopnja pomoči KS	Povračila Plačila organa na postavke MOP (31.3.2008) (v EUR)	v %	Opombe (stanje na dan 31. marec 2008)
SKUPAJKS				129.691.960	84.204.145	65 %	42.179.784	51 %	
SKUPAJPROMET 2004-2006				205.300.927	123.111.738	60 %	60.588.846	49 %	
SKUPAJKS 2004-2006				432.085.163	253.613.402	59 %	108.649.313	43 %	

Vir: Interno gradivo Službe vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008.

Legenda:

- FM Finančni Memorandum
- PO Plačilni organ
- NFP Nacionalni finančni program
- SVLR Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko
- EK Evropska Komisija
- FM Finančni Memorandum
- OU Organ upravljanja

Projekt je končan, račun zaprt